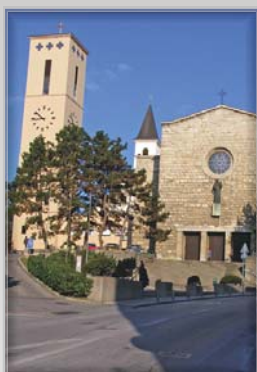
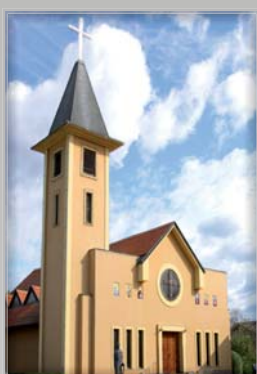

fraternitas

GLASILO HRVATSKE PROVINCIJE SV. JERONIMA FRANJEVACA KONVENTUALACA

kazalo

Uvodno slovo

STATISTIČKE ZANIMLJIVOSTI:

Dosta briga i nešto nada	3
SKORI DOGAĐAJI	5
NAŠI JUBILARCI	5
ODMOR...	5

Znak vrmena

DUH ASIZA	6
TJEDAN MEĐURELIGIJSKOG DIJALOGA U ZAGREBU	7

Iz našeg Reda

25. OBLJETNICA KANONIZACIJE FRANJE ANTUNA FASANIJA	8
NOVI BISKUP	10
SUSRET CEC-A U SPLITU (I VISU)	10
MEĐUNARODNI KONGRES REDA U NAIROBIJU	12

Franjevačke veze

25 GODINA SUSRETANJA	13
MALA SPOMENICA	13
50 GODINA FRANJEVKE MISIONARKI U NAS	14
USKORO: FRANJEVAČKI IZVORI NA HRVATSKOM	15

Rad Definitorija

12. SJEDNICA DEFINITORIJA	16
13. SJEDNICA DEFINITORIJA	17
14. SJEDNICA DEFINITORIJA	18

Naši mladi

JUNIORENTREFFEN 2011.	19
-------------------------------	----

NAŠI NOVACI:

INFO BR. 4 (LIPANJ 2011.)	20
-------------------------------------	----

REDOVITA SJEDNICA KOMISIJE

ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE	22
----------------------------------	----

SUSRET S RODITELJIMA

I RODBINOM ODGAJANIKA	23
---------------------------------	----

SVEĆENIČKO REĐENJE I MLADA MISA

FRA ZLATKA VLAHEKA	23
------------------------------	----

Franjevačka obitelj

8. NACIONALNI SUSRET FRAME	24
--------------------------------------	----

Izlog

NOVE KNJIGE I RADOVI	26
--------------------------------	----

NAŠA PASTORALNA ANKETA

I STATISTIKA	26
------------------------	----

Prilog

PRAVILO I USTANOVE

(fra Carlo Vecchiato)	27
---------------------------------	----

Fraternitas
službeno glasilo
Hrvatske provincije sv. Jeronima
franjevac konventualaca

Br. 2/2011

Izdaje:
Hrvatska provincija sv. Jeronima
franjevac konventualaca
HR – 10000 Zagreb, Sveti Duh 31
tel. (01) 3771 888; fax (01) 3773 754
www.ofmconv.hr
ofmconv@ofmconv.hr

Uredio i odgovara:
Ljudevit Anton Maračić
Sveti Duh 31, 10000 Zagreb

Tisak:
Denona d.o.o., Getaldićeve 1, Zagreb

ISSN 1332-7941

uvodno slovo

Umjesto uobičajenih prigodnih razmišljanja i poticaja, sada kad su splasnule brige i napetosti vezane uglavnom uz školsku godinu, koju u stopu prati i pastoralno/socijalna godina, smatrao sam prikladnim iznijeti neke podatke i statistike, koje uvijek nose i neke vrijedne poruke.

STATISTIČKE ZANIMLJIVOSTI

Dosta briga i nešto nada

Braća su nedavno putem e-maila dobila najnoviji broj informativnoga glasila našeg Reda, koje već godinama izlazi pod nazivom »Fraternus Nuntius«, a izdaje se na četiri glavna jezika koja su u Redu prihvaćena kao službeni (talijanski, engleski, španjolski i poljski). Iz Provincijalata smo prosljedili talijansku verziju, ali ako netko od braće želi birati neko drugo jezično izdanje, vrlo lako to može učiniti i sam preko web-stranica našeg Reda, koje i inače rado preporučamo, radi stjecanja uvida u najnovija događanja unutar Reda i dužnosti da budemo potpunije informirani (www.ofmconv.org).

Listajući tako, posebno zadnje stranice glasila »Fraternus Nuntius« (1/2011), gdje su objavljene detaljne statistike cijelog Reda i pojedinih jurisdikcija, možemo doći do nekih zanimljivih, ali i iznenađujućih zapažanja. Brojke odražavaju stanje na posljednji dan prošle godine, dakle, 31. prosinca 2010. Dopustio sam si da neke svoje zapise iznesem i pred našu provincijsku javnost, na čitanje svima i daljnje razmišljanje.

Statistike pokazuju najprije zaustavljanje do pred nekoliko godina trenda polaganog ali stalnoga blagog uspona broja članova našeg Reda. U tome smo godinama bili mala iznimka u kretanju cjelokupnog redovništva unutar Katoličke crkve. Malo je bilo muških instituta koji nisu bilježili pad, neki čak i dosta značajan. Taj blagi porast trebalo je zasigurno pripisati stalnom povećanju broja naše braće u nekim zemljama Trećeg svijeta, ali posljednjih godina ta je tendencija zaustavljena, a posljednje statistike čak potvrđuju suprotni

trend, postupnog i blagog opadanja broja, što najbolje dokazuje činjenica da je krajem prošle godine Red franjevac konventualaca brojio 4.307 članova (-44), što je za jedan posto manje u odnosu na 2009. godinu. Statistike obuhvaćaju sve članove Reda, od biskupa, svećenika, braće nesvećenika, do profesora i novaka. (Postulanti i sjemeništari dakako nisu ubrojani.) Ako bismo pokušali potražiti odgovor ovom opadanju, našli bismo ga u nešto naglašenijem broju pada braće nekih jurisdikcija (Rumunjska, poljske provincije, američke provincije, Brazil, srednjoeuropske jurisdikcije), ali i usporenome započetom opadanju broja braće u dosad nekim obećavajućim jurisdikcijama (Meksiko, južnoameričke jurisdikcije). Ipak, valja istaknuti i daljnji stalni porast broja u nekim azijskim jurisdikcijama (Indija, Indonezija, Vijetnam, Koreja), za čime ne zaostaje ni većina afričkih jurisdikcija (Zambija, Kenija, Gana, Tanzanija, Burkina Faso). Zapravo, gledajući ovu sliku, čini se da trenutno perspektivu Reda valja tražiti u Aziji i Africi. Pri tome kao pojedinačni svijetli primjer ističemo Indoneziju, gdje još nije formirana provincija, a kustodija ima 118 članova.

Pokušamo li ući u analizu pojedine provincije, uočiti ćemo da najveći broj i dalje pripada poljskim provincijama (22,5 posto cijelog Reda!), od kojih Provincija Bezgrešnog Začeca ima najveći broj frataru u Redu (409), ali ipak bilježi i osjetniji pad (-15), što se također odnosi i na Provinciju sv. Antuna (380), isto tako s određenom tendencijom opadanja (-5). Treće mjesto po broju članova zauzima Padovanska provincija sv. Antuna, s 311

članom, svega jednim manje od prethodne godine. Zapravo, ova talijanska provincija predstavlja dobru trećinu svih talijanskih fratara (točnije, 36,1 %), okupljenih u 13 jurisdikcija, od kojih jedino Napuljska i Sicilijanska ima preko 80 članova. Križu Reda u Italiji potvrđuje sve više činjenica da sve talijanske jurisdikcije zajedno imaju svega 11 novaka, od kojih petorica pripadaju Padovi. Drugo opasno žarište krize predstavljaju američke jurisdikcije, koje zajedno imaju 467 članova, od kojih svega 7 novaka. Posebni slučaj u Redu predstavlja Rumunjska provincija, sa 305 članova, od kojih je 198 svećenika. Trenutno manji broj članova (-13) valja vjerojatno pripisati činjenici što je u ovoj provinciji pomaknuta granica početka novicijata, pa drugu godinu zaredom u Rumunjskoj nema novicijata, ali od jeseni bi ova trenutna slika trebala poboljšati izgled. Valja pri tom naglasiti da Rumunjska provincija ima daleko najviši broj klerika profesa u odnosu na ostale jurisdikcije Reda (63 jednostavnih i 19 svećanih zavjeta), što i dalje nudi svjetlije perspektive.

S obzirom na cjelokupni broj braće u početnoj formaciji (novicijat, klerikat), ova predstavljaju petnaestak postotaka cjelokupnog broja fratara (14,9 %), ali s tendencijom opadanja. Valja istaknuti da nijedna jurisdikcija Reda na naznačeni dan nije imala više od devet novaka (toliko ih je bilo u Poljskoj provinciji sv. Antuna), a nešto manje novaka bilo je svega u nekoliko jurisdikcija: Indonezija (8), Zambija (7), Meksiko (6)... Prošla su, čini se, vremena mnogobrojnih novicijata. (Mali izuzetak predstavlja novicijat u Asizu, ali njega sačinjavaju predstavnici mnogih provincija, od kojih i naša dva novaka). Što se pak tiče klerikata, osim već spomenutoga rekordnog broja u Rumunjskoj (63 jednostavnih +19 svećanih zavjeta), valja spomenuti Indoneziju (53+4), Zambiju (31+8), Poljsku provinciju Bezgrešnog Začeca (29+16), Poljsku provinciju sv. Antuna (28+27), a ovamo valja svrstati i Indijsku provinciju (37+4), Kenijsku kustodiju (24+2) i prvoga kandidata za stjecanje statusa provincije, Meksičku kustodiju (21+3). Zabrinjava podatak sjeverno-američkih jurisdikcija, koje zajedno imaju svega 11 klerika jednostavnih i 9 klerika svećanih zavjeta. Talijanske jurisdikcije zajedno imaju 29 klerika jednostavnih i 22 klerika svećanih zavjeta.

Što se pak tiče broja redovničke braće nesvećenika, trend opadanja pratimo već desetljećima. U Redu (35 jednostavnih i 545 svećanih zavjeta), predstavljaju tek trinaestak postotaka cjelokupnog broja (13,5 %), sa stalnom tendencijom opadanja, posebno što se tiče braće nesvećenika jednostavnih zavjeta, koji su u naznačenom razdoblju osjetno opali (-29), čime je gotovo prepolovljen njihov broj u početnoj formaciji. Najveći broj braće imaju poljske provincije (7 jednostavnih +176 svećanih zavjeta), a valja izdvojiti i Padovu (49) i Rumunjsku (25), ali u ovima zadnjima nema braće u početnoj formaciji. Nešto nade, s obzirom na to pruža jedino Indonezija (9). U ovu blijeđu sliku redovničke braće uklapa se i naša Provincija, koja uz svoja dva člana već godinama nema braće nesvećenika u početnoj formaciji.

Broj mladomisnika dakako jako varira. U naznačenom razdoblju u Redu su bila 63 novoređenika, od čega najviše u Indiji (12), Zambiji (9), Rumunjskoj (7), Koreji (6), Gani (5) i Poljskoj provinciji sv. Antuna (5). Istovremeno, u cijelom Redu preminulo je 36 svećenika, 19 ih je privremeno sekularizirano, a 11 ih je definitivno napustilo Red i svećeništvo (u svemu 66 svećenika manje). U istom razdoblju preminulo je 14 redovničke braće nesvećenika, a jedan je napustio Red.

I konačno, gdje se u tom statističkom ogledu nalazi naša Hrvatska provincija? Kao što je poznato, spadamo u Srednjo-europsku konferenciju odnosno cetusa (CEC). To je unutar Reda brojem najmanja konferencija, a obuhvaća sedam jurisdikcija, koja broji 181 svećenika, 2 stalna đakona, 4 klerika svećanih zavjeta, 18 braće svećanih zavjeta, 11 klerika jednostavnih zavjeta, 2 brata jednostavnih zavjeta, 4 novaka, i – konačno – u svemu 222 fratra (-3). U tim granicama naša Provincija zauzima statistički gledano prvo mjesto, sa 72 fratra (60 svećenika, 1 klerik svećanih zavjeta, 2 redovnička brata svećanih zavjeta, 7 klerika jednostavnih zavjeta i 2 novaka). Nekad najbrojnija jurisdikcija naše Konferencije, Njemačka provincija, danas ima svega 58 članova, a za njima slijedi Slovenska provincija sa 47 fratara. Osjetno zaostaju nizozemski, belgijski, austrijski i švicarski fratri. U odnosu pak na cijeli Red, naša Provincija predstavlja nešto manje od dva postotka cjeline (točnije, 1,67%). Za-

nimljivo da se približan omjer može susresti ako usporedimo i broj naših klerika i novaka sa sveukupnim stanjem u Redu. Više zaostajemo u prosjeku redovničke braće, a ni perspektive u vezi s time ne pokazuju nikakva znaka poboljšanja.

Na kraju dodajmo da trenutno Red daje općoj Crkvi 17 nadbiskupa i biskupa, od kojih najviše dolazi iz brazilskih (7), talijanskih (4) i poljskih ju-

risdikcija (3). Dvojica dolaze iz američkog okružja, a jednog je dala i Japanska provincija.

Sve u svemu statistička slika predstavlja dosta razloga za zabrinutost, ali ima i nekih naznaka koje podržavaju nadu u budućnost.

*fra Ljudevit Maračić,
provincijalni ministar*

SKORI DOGAĐAJI

26. lipnja: Cres – početak drugog turnusa duhovnih vježbi, do petka, 1. srpnja o podne

2. kolovoza: Cres – početak godine postulature

3. rujna: Asiz – polaganje zavjeta ovogodišnjih novaka, fra Josipa Ivanovića i fra Milana Gele

6-7. rujna: Zagreb – Pastoralni susret naše braće

25. rujna: Cres – Višednevna sjednica Generalnog definitorija našeg Reda

30. rujna: Cres – Proslava Dana Provincije

NAŠI JUBILARCI

26. lipnja: 25. obljetnice mlade mise o. Đure Hontića u Molvama

2. kolovoza: 50. obljetnica privremenih zavjeta fra Kristofora Ćorića

1. rujna: 25. obljetnica privremenih zavjeta fra Marka Vrdoljaka

21. rujna: 25. obljetnica privremenih zavjeta fra Miljenka Hontića

24. rujna: 25. obljetnica svećanih zavjeta fra Stjepana Lončara

4. listopada: 25. obljetnica svećanih zavjeta fra Ivana Radeljaka

ODMOR...

»I počinu u sedmi dan od svoga djela koje učini. I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini.« (Post 2, 2-3)

»Samo nam nešto može pružiti stvarni odmor: radost! Ničemu nas ne vodi odmaranje neradom ili dosadom!« (sv. Toma Akvinski)

»Nemoj podnositi ni rad izvršen napola, ni odmor proveden upola. Istroši se potpuno ili dobro odmori. Nemoj pobrkati ova dva trenutka!« (Jean Guittou)

»Naša moderna civilizacija posjeduje neusporedivu maštu u izmišljanju hobija, zabava, provoda, ali je u potpunosti zaboravila da je istinski hobi koji omogućuje pravi odmor duhu i tijelu, hobi tišine.« (Susan Sontag)

znak vremena

DUH ASIZA

Ivan Pavao II. ostvario je 27. listopada 1986. godine svoj veliki san: pozvao je predstavnike svjetskih religija u Asiz kako bi iz mnogih srdaca i na mnogo jezika bila upućena jedinstvena pjesma mira jednome Bogu. Ovom se pozivu odazvalo 70 predstavnika mnogoljudnijih religija. Oni su ponudili nadu u drugačiji svijet: obnovljen, iskreno bratski i istinski ljudski. Sam događaj uputio je ovu važnu poruku: da je čežnja za mirom zajednička svim ljudima dobre volje, ali, i da, uvažavajući stanje svijeta i odnose među narodima, pravi mir možemo postići samo Božjim zahvatom.

Taj susret bio je molitveni susret. Molitva se uzdizala u duhovnom kontekstu svake nazočne religije. Ona je pozivala sudionike da u slobodi dodirnu svoju vlastitu dubinu, noseći vapaje cijeloga čovječanstva i uzdižući ih Bogu. Sudionici su spoznali da ljudi ne mogu vlastitim snagama postići mir za kojim čeznu.

Izgleda da je ozračje sveopćeg bratstva, pronađeno u gradu sv. Franje, ispunilo ljude najrazličitijega podrijetla. Ovo iskustvo dobilo je naziv *Duh Asiza*, a u poruci za svjetski dan mira 1987. nazvano je i *Logika Asiza*.

Tijekom prvoga susreta ispred Porcijunkule, Ivan Pavao II. rekao je da je izabrao »grad Asiz kao mjesto za ovaj dan molitve zbog posebnoga značenja ovdje čašćenoga sveca, sv. Franje, koji je poznat mnogima diljem svijeta kao znak mira, pomirenja i bratstva«. Tako je Papa odlučio pokrenuti ovu inicijativu u ime sv. Franje, čovjeka koji uklanja zapreke, koji zna kako otvoriti vrata i koji je svima brat.

U siječnju 1993. godine, u vrijeme rata na Balkanu, u Asizu se ponovno dogodio ovaj susret. Ivan Pavao II., naočigled brutalnoga nasilja i nemoci zemalja bivše Jugoslavije da uspostave mir, ustvrdio je da »samo u uzajamnom prihvaćanju

drugoga i u dosljednom uzajamnom poštivanju, produbljenom ljubavlju, leži tajna do kraja pomirenoga čovječanstva«.

Kada se započelo planirati proslavu 2002. godine, Papa je još jednom pozvao vjerske vođe da dođu u Asiz. Pozivnice su razaslane još dok su gorjeli *njujorški blizanci* i dok su ispaljivane bombe na Kabul. Ova situacija upozorila je čovječanstvo na rušilačku snagu mržnje i terorizma, koji mogu planuti u bilo kojem zakutku svijeta. Papa je zamolio da se svjetske religije pretvore u oruđa mira, jer mržnja i nasilje ne rađaju ničim doli uvećanom mržnjom i nasiljem.

Prigodom 20. obljetnice *Duha Asiza 2006.*, Benedikt XVI. je naglasio važnost ove inicijative, jer u svijetu, makar izmijenjenom, postoji silna potreba iznalaženja putova mira, ističući kako »se treće tisućljeće otvorilo sa scenama terorizma i nasilja, koje ne pokazuju znakove stišavanja«.

Premda se ponekad činilo kako religije razaraju sukobe više nego što rade na njihovu razrješenju, Papa tvrdi: »Kada religijski osjećaj dostigne zrelost, on kod vjernika utvrđuje doživljaj da vjera u Boga, Stvoritelja svemira, Oca svih, mora ohrabriti odnose sveopćega bratstva među ljudima. Činjenica je da su svjedočanstva najuže povezanosti između odnosa s Bogom i etike ljubavi zabilježena u svim velikim religijskim tradicijama.«

Ove 2011. godine, slavit ćemo 25. obljetnicu prvog okupljanja u *Duhu Asiza*. Održat će se na izvornim mjestima u gradu Asizu. Poruka mira danas je potrebna kao i prije 25 godina, zajedno s konkretnim opredjeljenjem za izgradnju mira u našem svijetu. Kao što je Benedikt XVI. ustvrdio prije pet godina, svijet se izmijenio od vremena prve proslave *Duha Asiza*. Od religija se traži ne samo da međusobno dijalogiziraju, već da se zauzmu za sve ljude, bili oni vjernici ili ne bili. Štoviše,

one su pozvane da se zauzimaju i preko granica ljudskoga roda, budući da je nasilje snašlo i ostala Božja stvorenja.

U svim religijskim tradicijama sve jača je svijest da se moraju njegovati odnosi poštivanja i mira među ljudima kao i između ljudi i svih stvorenja. Jedino je snažan odnos s Ocem razlogom da je sveti Franjo bio kadar gledati sve ljude i sva stvorenja kao svoje sestre i braću. Istinski duh pojma *Duh Asiza* pomoći će nam da se aktivno uključimo u promicanje mira među ljudima i šire.

Ako se ujedinito u *Duhu Asiza* i budemo mogli kao vjernici onako kako su nas naučile naše pojedine religijske tradicije, bit ćemo osnaženi da se opredijelimo za konkretna djelovanja, što će nam omogućiti zajednički rad na otporu prijetnjama miru i okolišu, s čime smo suočeni u našem današnjem svijetu.

(Iz zajedničkog proglasa svefranjevačkog odbora)

TJEDAN MEĐURELIGIJSKOG DIJALOGA U ZAGREBU

Centar »Hrvatski areopag« naše Provincije, u suorganizaciji Vijeća franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, u suradnji s vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, a povodom 25. obljetnice Dana Duha Asiza, organizira »Tjedan međureligijskog dijaloga«, u trajanju od 21. do 27. listopada 2011.

Prvog dana ove produžene proslave, u popodnevnom satima *subote 22. listopada*, predviđeno je otvaranje Tjedna (na Svetom Duhu), gdje će nakon prigodnih pozdrava fra Josip Blažević predstaviti kratku povijest Duha Asiza. Potom dr. Josip Faričić iz Zadra govori o religijskoj geografiji u nas i u svijetu.

U nedjelju, 23. listopada, proslava se nastavlja u Židovskoj općini (Palmoćeva), gdje pripremaju poseban program, uz nastup židovske plesne skupine i uz prigodnu izložbu.

U ponedjeljak, 24. listopada, program seli u Muslimanski centar, gdje će dr. Ševko Omerbašić govoriti na temu Franjo i muslimani. I ovdje je predviđen nastup ženskog zbora, poznatih »Arabeska«, a prigodna izložba omogućit će uvid u rad islamske zajednice u nas.

U utorak, 25. listopada (na Svetom Duhu), predviđen je vrlo intenzivan program: naš slovenski subrat i misionar u Turskoj, dr. Martin Kmetec predstaviti će temu međureligijskog dijaloga u islamskim zemljama, potom dr. Adalbert Rebić

govori o opasnostima religijskog fundamentalizma danas, a dr. Tomislav Ivančić predstavlja temu jedincatosti Isusa Krista i religijskog pluralizma. Dr. Ševko Omerbašić govorit će o islamskom poimanju međureligijskog dijaloga. U završetku večeri predviđen je okrugli stol spomenutih predavača.

U srijedu, 26. listopada na redu su hinduisti i budisti. Indolog dr. Mislav Ježić predstaviti će hinduističku poruku mira i Budhinu poruku nenasilja. Predviđen je nastup tradicionalnog indijskog plesa i prikazivanje dokumentarnog filma o Rabindranatu Tagoreu, uz izložbu slika Majke Terezije, Ante Gabrića, Rabindranata Tagorea i Mahatme Gandhija.

U četvrtak, 27. listopada, pri crkvi sv. Franje na Kaptolu, predviđena je svečana misa i međureligijski molitveni skup.

iz našega reda

Prot. N. 176/11

Rim, 13. travnja 2011.

25. OBLJETNICA KANONIZACIJE FRANJE ANTUNA FASANIJA

Sveti Franjo Antun Fasani i danas otac i učitelj

Draga braćo,

ove se godine obilježava 25. obljetnica kanonizacije svetoga Franje Antuna Fasanija, franjevca konventualca i svećenika koji je našu redovničku obitelj prosvijetlio svojim primjerom i svojim spisima krajem 17. i početkom 18. stoljeća, u osobito teško vrijeme za Crkvu, kao i za naš Red. Iako je ovaj svetac živio u razmjerno dalekim vremenima, mnijenja smo kako je njegovo svjedočanstvo i danas od velike vrijednosti, zahvaljujući njegovu svjetlu primjeru kao franjevca i kao svećenika. Smatramo kako on donosi veliku svjetlost franjevcima našega doba te radi toga obljetnicu koja se na nj odnosi valja proživjeti u duhu promišljanja, kao i s najvećom mogućom pozornošću.

Sveti Franjo Antun Fasani istakao se svojim vjerodostojno franjevačkim načinom življenja, povezanim s malenošću koju je živio i kakvu je naučavao i sam Siromašak. Značajna je činjenica kako su ga, za vrijeme njegova boravka u Asizu, subrača i vjernici zvali »svetim Franjom koji se vratio u život«, poradi njegove trajne molitve koja je dovela do potpuna i sasvim spokojna prepuštanja providonosnoj volji Svevišnjega, kao i do siromaštva koje je – i više od samoga izričaja odijeljenosti od materijalnih dobara – bilo stav poniznosti i krotkosti srca, jer je bio u potpunosti svjestan vlastitih ograničenja, kao i veličine Božje milosti.

Njegova je svećenička služba bila uistinu cjelovita, budući da je upoznao sve dimenzije apostolata u tom povlaštenom mjestu svojega pastoralnoga djelovanja – veličanstvenoj crkvi svetoga Franje u

Luceri, njegovu ljubljenu rodnome kraju, gdje poživaju i njegovi posmrtni ostatci. Bio je formator i učitelj, čuveni propovjednik, gvardijan, ministar provincijal, »andeo« utamničenih i osuđenih na smrt, potpora siromašnih i bolesnih, duhovnik, neumorni ispovjednik. Ne smije se zaboraviti niti njegov socijalni angažman putem upravljanja *Kreditne banka sv. Franje*, ustanove koja se upravo jedinstvenom djelotvornošću borila protiv bijede te podupirala mjesno gospodarstvo dobrima koja su bila davana kao donacije samostanu u Luceri. Na taj način, dakle, postajemo svjesni kako njegovo svjedočanstvo posjeduje značajnu vrijednost za današnje franjevce, koji u svecu takvoga kova mogu pronaći visoki uzor u svojoj potrazi za osobnim odgovorom na poziv Svevišnjega. Svetom se odlučnošću suprotstavljao zlima zelenaštva i bludništva do kojih je dovela vrlo rasprostranjena bijeda njegova kraja onoga vremena.

Ono što nas se može najviše dojmiti kod ovoga sveca jest apostolski duh »hranjen« dragocjenim elementima franjevačke duhovnosti, koji su obogatili njegovo uzvišeno djelo. Neumorno je radio za dobrobit subrača i naroda Božjega, posvuda pronoseći svjedočanstvo siromašnoga, poslušnoga, krotkoga i poniznoga redovnika, u savršenu suglasju s najvišom tradicijom franjevaštva. Među ostalim, on je dio čitavoga niza svetih redovnika koji su se rafsku obitelj obogatili tijekom 17. i 18. stoljeća.

U teološkome se smislu kod njega provlači takozvana »zlatna nit« Bezgrešne. S pravom ga se stoga naziva apostolom Bezgrešne. U svojim je spisima i propovijedima znao na najbolji mogući

način sabrati već ionako bogatu franjevačku mariološku predaju i učiniti je još značajnijom svojim spoznajama vezanima uz božansko majčinstvo Djevice Marije i njezino Bezgrešno Začeće, naviještajući – na svoj način, kao i u skladu s teološkim i kulturnim odrednicama svoga vremena – ono što će njegov budući subrat, sveti Maksimilijan Kolbe, potvrditi i oživotvoriti vezano uz ulogu Djevice u životu vjernika. Značajno je u tom smislu i to što 25. obljetnicu Fasanijeva proglašenja svetim slavimo u isto vrijeme kao i 70. obljetnicu stradanja ovoga mučenika iz Auschwitza. To je istinski uzrok radosti čitavome Redu, jer nas čini svjesnima teološkoga i duhovnoga doprinosa što su ga neka od naše braće dala čitavoj Crkvi.

Sveti Franjo Antun Fasani poznat je u Apuliji – a napose u »svojoj« Luceri – pod nazivom »otac učitelj«. Iskazivao je, naime, posebno duhovno očinstvo prema »svojim« franjevcima, kao gvardijan i provincijalni ministar, očitujući veliku skrb za unutarnji, kao i misionarski napredak bratstava koja su mu bila povjerena po poslušnosti. Bio je otac, kao i revni prezbiter, naroda Božjega koji je u njemu nalazio ne samo bitno posredovanje milosti u slavljenju sakramenata, već ujedno i utjehu preko savjetâ, konkretnu pomoć u materijalnim potrebama te potporu u svim oblicima duhovnih potreba. Kronike onoga vremena, kao i njegovi životopisi, opisuju ga kao brižna i prosvijetljena duhovnoga oca cijeloga naroda, budući da su njegov nauk i njegov primjer nasljeđovali jednako siromašni kao i bogati; redovnici kao i laici, bolesni i utamničeni. Ukratko, Fasani je postao uzor mnoštvu ljudi koji su, zahvaljujući njegovoj riječi i životu, pronalazili odlučne poticaje za vlastito obraćenje. U njemu su se savršeno stopili molitva i rad, izražavajući očinstvo koje je sve podsjetilo na očinstvo Božje. Ivan Pavao II je prigodom posjeta Luceri godine 1987. rekao sljedeće: »Glas naroda Fasaniju je pripisao naziv 'oca učitelja', spajajući na taj način odlike njegove redovničke i svećeničke osobnosti, svetost života i nauka, revnost za duše. Uspio je na iznimno uzvišen način skladno povezati oltar, propovjedaonicu i ispovjedaonicu. Služba žrtve, služba riječi, služba milosrđa: eto sjajnoga trojstva koje sasvim sigurno stoji u ishodištu sposobnosti davati se svima, a posebno najsiromašnijima i najpotrebnijima, kako bi svjetlost Evanđelja posvuda bez razlike zasjala«.

Sveti Franjo Antun bio je, dakle, »učitelj«, odnosno, vodič na putu postizanja nutarnjeg savršenstva. Običan puk, jednako kao i braća, privučeni snagom njegove riječi i plodonosnom uzornošću njegova življenja, dali su se od njega formirati i voditi putem svetosti. Bio je svjestan te istovremeno zahvalan za snažno djelovanje Duha Svetoga po sakramentima. Učinio ih je glavnim »mjestom« svoga apostolskoga pregnuća. Slavljenje euharistije bilo je tako povlašteno mjesto njegove kateheze, trenutak u kojemu su njegova pobožnost i revnost dosizale najvišu točku. Ljubav prema molitvi, kao i ona prema Bezgrešnoj, tvorile su stupove njegova propovijedanja, koje je još veću snagu pronalazilo u činjenici što je on uistinu posve uvjereno živio ono što je naviještao. Svoju je ulogu voditelja vršio također i u ispovjedaonici. Satima bi se posvećivao sakramentu ispovijedi, budući da su mnogi hitali k njemu kako bi primili sakramentalni oprost i čuli prosvijetljene savjete.

Sveti Franjo Antun Fasani i danas je otac i učitelj, budući da nam divljenje njegovu životu i razmatranje njegovih spisa pomažu shvatiti kako se srž franjevačkoga života sastoji u posredovanju svijetu one ljubavi kojom je Bog uzljubio i nastavlja ljubiti čovječanstvo; ljubavi koja se u Kristu Isusu učinila siromašnom i poniznom za spasenje svijeta. Evo riječi što ih je pred 25 godina izrekao uskoro blaženi Ivan Pavao II: »On je ljubav kojoj nas je poučavao Krist učinio temeljnim parametrom svojega postojanja; osnovnim kriterijem svojega mišljenja i djelovanja; vrhuncem svojih težnji. I za njega je 'pitanje ljubavi' bio ključni orijentir čitavoga njegova življenja, koje nije bilo drugo doli proizvod žarke i odlučne volje odgovoriti na to pitanje ljubavi pozitivno – poput Petra« (iz homilije prigodom kanonizacije svetoga Franje Antuna Fasanija).

Stoga, prisjećati se »oca učitelja« prigodom 25. obljetnice njegova proglašenja svetim znači zahvaliti Bogu za dar toga sveca čitavoj obitelji franjevaca konventualaca te dopustiti da njegov primjer krštenika, redovnika i svećenika podari nove snage i poticaje putu svakoga pojedinca. S tim osjećajima i čestitkama, pozdravljam svu subraću u Apuliji, a osobito ministra provincijala o. Michelea Pellegrinija i njegov definitorijski, koji su pokrenuli hvalevrijednu inicijativu proslavljanja toga značajnoga

i radosnoga trenutka vezana uz lik Franje Antuna Fasanija; potom, biskupa Lucere-Troie, preuzvišenoga Domenica Cornacchiju, koji gaji toliku lju-

bav prema »našemu« svecu, kao i čitav narod Božji što časti oca učitelja.

*fra Marco Tasca,
ministar general*

NOVI BISKUP

20. svibnja o. g. Kongregacija za biskupe objavila je imenovanje našeg subrata, fra VINCENTA VAN LONG NGUYEN, dosadašnjega Generalnog asistenta Reda, za pomoćnog biskupa australske nadbiskupije Melbourne. Fra Vincent je rođen 3. prosinca 1961. U Vijetnamu, iz kojega je u mladosti prebjegao u Australiju, gdje je 8. prosinca 1984. položio privremene zavjete u našem Redu. Za sveće-

nika je zaređen 30. prosinca 1989. Više je godina službovao kao župnik, a vršio je i službu generalnoga kustosa u Australiji. Pred godinu dana izabran je za generalnog asistenta Azijsko-oceanijske federacije (FAAMC). Biskupsko ređenje predviđeno je u melburnskoj katedrali 23. lipnja o. g. Očekuje se uskoro izbor novog asistenta za spomenutu federaciju.

SUSRET CEC-A U SPLITU (I VISU)

U našem splitskom samostanu sv. Frane, od 8. do 10. lipnja o. g., održan je redoviti Susret predstavnika Konferencije provincijala/kustosa/delegata Srednje Europe (CEC). Ovaj susret u posljednje vrijeme održava se dvaput godišnje, redovito u drugoj provinciji/kustodiji/delegaturi. Na splitskome Susretu sudjelovalo je deset predstavnika, uz dva stručnjaka i generalnog asistenta, fra Miljenka Hontića. U svemu, dakle, 13 sudionika. Glavna tema ovog susreta bila je »Ekologija – franjevački izazov«.

8. lipnja: u dopodnevnom dijelu rada fra Mijo Džolan, OFM, pročelnik Franjevačkog instituta za kulturu mira, održao je dva predavanja. U prvo- me dijelu prezentacijom je na platnu ponazočio opću problematiku ekologije, posebno s obzirom na ugroženost vode i zraka. U drugom dijelu predstavio je etičku problematiku ovog pitanja i našu franjevačku odgovornost u svemu tome. Uz neke motive koji vuku na pesimizam, istaknuo je i pozitivne pomake, posebno nastojanja na području razvijanja svijesti potrebe zaštite i ljubavi naše prirode, po primjeru svetog oca Franje.

U popodnevnom dijelu rada iste su se tematike držali fra Francisco Nel Leude Murillo, generalni delegat za pravdu, mir i očuvanje stvorenoga, i fra Daniele Brocca, delegat za isto područje u našoj Konferenciji. Posebno je predstavljen rad na ovoj tematici na razini Reda; sudionici su upoznati s uredima i pomagalima koja svoj braći mogu biti od velike pomoći u razvijanju ove svijesti. Predstavljeni su i neki pokušaji i iskustva unutar naše Konferencije, ali je konstatirano da se na tom području zaista malo i slabo radi. Zbog toga je najavljen skori susret odgovornih u pojedinim provincijama i kustodijama (delegaturama), kako bi se stvari bar malo pomaknule. Svaka jurisdikcija što prije treba imenovati (ako već to nije učinila) delegata za ovo područje i njegove podatke dostaviti predsjedniku CEC-a.

Uvečer toga dana braća su koncelebrirala u mi- snom slavlju posljednjeg utorka pred Antunovo, kada se u crkvi i oko crkve (u klausturu) okupilo zaista mnogo vjernika (podijeljeno je oko 400 pri- česti), a slavlje je predvodio domaći provincijal, fra Ljudevit Maračić.

9. lipnja: Drugi dan rada bio je predviđen za upoznavanje sudionika s najnovijim stanjem, promjenama i planovima u pojedinoj jurisdikciji Konferencije. Prenosimo najzanimljivije bilješke:

– Njemačka: Ove godine imaju dva mladomisnika, ali zbog smanjenog broja klerika (svega dvojica), razmišlja se o zatvaranju klerikata u Wuerzburgu i pristupanju zajedničkom klerikatu s kapucinima u Muensteru. Dio samostana u Wuerzburgu, radi potrebe kvalitetnijeg posluživanja starije i bolesne braće, dat će se u najam, a braći bi ostala polovica sadašnjeg samostana. O tome će se raspravljati i odlučivati na skorome provincijskom kapitolu krajem studenoga ove godine.

– Poljaci u Njemačkoj: U njemačkoj duhovnoj pastvi, uglavnom u gradovima i svetištima, djeluje oko 60 poljskih fratara, ravnomjerno podijeljenih iz triju poljskih provincija. Sve više se zapaža udaljšavanje od Njemačke provincije, s kojom nemaju gotovo nikakvih personalnih, administrativnih ni financijskih veza. Sve više osjećaju teškoće pri reorganizaciji pastoralu u nekim biskupijama, gdje se uglavnom traže župnici, a ne toliko redovnici, pa gdje god imaju veću zajednicu, na fratre se vrši pritisak da smanje broj.

– Nizozemska: U posljednje tri godine umrlo je petoro braće, pa sada Nizozemska provincija ima svega 20 fratara, od toga polovica s preko 75 godina. Braća dosta revno rade s Vojskom Bezgrešne (oko tisuću članova), za koje izdaju glasilo (dvaput godišnje).

– Austrija: Austrijska generalna delegatura ima danas 15 fratara, ali od toga polovica nisu podrijetlom iz Austrije. Ove godine imat će jednog novaka u Asizu. Delegatura četiri puta godišnje održava redovite sastanke sve braće.

– Belgija: svega 6 fratara pripada Delegaturi. Iduće godine predviđa se gašenje ove delegature, a samostan u Bruxellesu preuzet će Francuska kustodija, dok će se samostan u Halleu prodati, a utržak poslužiti za osiguranje ostatka života preostale braće, koja će uglavnom biti smještena u domove za umirovljenike. Obnova velike crkve sv. Antuna u Bruxellesu uskoro će biti završena.

– Slovenija: Uskoro dobivaju tri rumunjska klerika završnih godina teologije, koji će po ređenju bar pet godina djelovati u Slovenskoj provinciji.

Ujesen predviđaju da će u Ljubljani imati osam klerika. I ove godine predviđaju da će imati dva novaka. Vrlo je dobra suradnja s hrvatskom fratriba.

– Švicarska: Delegatura ima »dvanaest apostola«, od kojih su trojica izvan područja (jedan u Zambiji, jedan u domu umirovljenika kod ss. uršulinki, a jedan u Rimu). P. Imbach još uvijek se nalazi u eksklaustraciji. Uskoro počinju veliki obnovni radovi samostana u Fribourgu (troškovi iznose 10 milijuna eura, od čega četvrtinu pokriva grad, a za ostalo treba naći darovatelje). U tu su svrhu osnovali udrugu »Prijatelji samostana u Fribourgu«, koja se angažirala u prikupljanju sredstava.

– Hrvatska: Od jeseni postulatura seli u Cres, u Padovi će na raspolaganju biti jedan naš fratar fra Nikola Šantek. Istaknuta je dobra suradnja sa Slovenskom provincijom, o čemu svjedoči mala monografija susretanja.

Ostala pitanja

– Rivortorto: Tečajevi se održavaju u vidu trajne formacije, od dva do pet tjedana. Jedino još CEC nije pokazao interes za ova iskustva. Moglo bi se organizirati u dva turnusa, za one koji govore njemački i talijanski jezik unutar naše Konferencije.

– Zajednička inicijalna formacija: Generalna kurija priželjkuje da se i unutar CEC-a organiziraju zajednički odgojni zavodi, možda zasebno za one njemačkog, a posebno za one slavenskih jezika.

– Reforma Konstitucija: Uglavnom se malo ili nimalo nije uradilo. Najviše možda u Hrvatskoj, gdje se bar duhovne vježbe održavaju na tu temu, a tiskane su i dopunjene Konstitucije.

– Ujedinjenje jurisdikcija njemačkoga govornog područja (Njemačka, Švicarska, Austrija): Ima dosta podijeljenih, čak i suprotstavljenih mišljenja, prilično otpora, posebno u Njemačkoj provinciji, gdje se neki pribojavaju da će puno izgubiti zbog personalnih i financijskih prelijevanja.

– Pitanje financiranja CEC-a: I dalje ostaje praksa da domaćin podmiruje sve troškove smještaja, prehrane i ostaloga (izleti, npr.), uz plaćanje putnih troškova predstavnicima Generalne kurije. CEC će podmirivati samo putne troškove i honorare eventualnim vanjskim predavačima.

– Na kraju je zaključeno da se sljedeći (jesenski) susret CEC-a održi u Slovenskoj provinciji (Ptuj ili Piran), od 16. do 20. listopada ove godine.

Posjeti i izlet na Vis

– Popodne, 8. lipnja, sudionici Susreta iskoristili su za razgledavanje uže jezgre grada Splita i stolnice. Pod stručnim vodstvom upoznali su bogatstvo kulturno-umjetničko-sakralnog blaga koje se krije u ovom okružju. Potom su razgledali i naš splitski samostan, posebno pohodili muzej, knjižnicu i arhiv.

– Četvrtak, 9. lipnja, posebnim brzim brodom svi su sudionici, uz pratnju nekoliko samostanske braće, preplovili more do Visa, gdje su ih srdačno i otvorena srca primila naša dvojica braće, fra

Damjan i fra Ivo. Nakon kraćeg razgledavanja crkve i samostana, sudionici su za krasna sunčana vremena na otvorenom, pod debelom hladovinom terase, blagovali ukusno pripremljen i poslužen objed. Nakon kraćeg predaha, većina se osvježila u obližnjem moru i uvjerila u bistrinu i čistoću našega mora. S puno dojmova u srcu i pohvala na usnama, vratili su se uvečer u splitski samostan te pripremili za sutrašnji povratak svojim kućama.

Braći splitskog i viškog samostana Uprava Provincije zaista od srca zahvaljuje za uloženi trud i iskazano gostoprimstvo, bez čega ne bi bilo moguće ostvariti ovaj susret koji će sudionici zasigurno dugo pamtit.

fra Ljudevit Maračić

MEĐUNARODNI KONGRES REDA U NAIROBIJU

Red franjevac konventualaca, od 10. do 17. srpnja ove godine, u glavnom gradu Kenije, u Nairobiju, održava Međunarodni kongres na temu: Međukulturalni Red? – Odgoj za sudioništvo i solidarnost. Na Kongresu, uz sve članove Generalnog definitorija sudjeluju svi predsjednici konferencija/federacija, neka braća u generalnim službama, viši redovnički poglavari Afričke konferencije, osobni uzvanici i predavači, u svemu šezdesetak članova.

Predviđena su predavanja:

- Mons. B. Adoukonou, tajnik Papinskog vijeća za kulturu: Globalizacija i međukulturalnost u suvremenom društvu;
- Prof. L. Magesa, Tanzanija: Izazovi i poslanje današnje Crkve: prema ekleziologiji zajedništva, naviještanja i dijaloga-svjedočenja;

- G. Dal Paz, benediktinac: Glavni izazovi današnjeg redovničkog života: znakovitost i katolicitet;
- Fra F. Giacometti, OFMConv: Promjene u Redu posljednjih 40 godina i međukulturalna narav Reda – posljedice i prigode;
- Fra R. Tomicha Charupa, OFMConv: Od višekulturalnosti do mnogokulturalnosti Reda: određenje pojmova i izraza;
- Fra V. Redondo, OFMConv: Identitet franjevac (konventualaca): Međukulturalna obitelj – uvjeti i praktične primjene

franjevačke veze

25 GODINA SUSRETANJA

*Na Ptujskoj Gori u Sloveniji održan je 5. svibnja 2011.
tradicionalni susret s braćom Slovenske minoritske provincije sv. Jožefa.
Susretu je prisustvovalo 60-tak braće iz obje provincije.*

Majka Božja na Ptujskoj Gori još jednom je pod svoj plašt primila braću naših dviju provincija iz Hrvatske i Slovenije. Učinila je to i prije 25 godina kada je prvi put održan ovakav susret.

Već tradicionalni susret sa slovenskom braćom održan je ove godine 5. svibnja pri samostanu na Ptujskoj Gori u Sloveniji. Slovenska braća su nas dočekala u jutarnjim satima s toplim doručkom, a potom je oko 10 sati započeo službeni program. Prvo nas je pozdravio slovenski ministar provincijal fra Milan Kos, a potom su fra Tarzicij Kolenko i naš hrvatski provincijal fra Ljudevit Maračić održali nagovore o povijesnom pregledu dosadašnjih susreta i o prigodno izdanoj dvojezičnoj spomenici »25 godina susretanja 25 let srečanja« o istim susretima.

U bazilici Majke Božje Ptujске u 11.30 sati smo započeli sa slavljem koncelebrirane svete mise koju je predvodio fra Miljenko Hontić, generalni asistent Reda. Po završetku mise smo se fotografirali i razgledali baziliku pod stručnim vodstvom rektora fra Janeza Šamperla. Uslijedio je ručak, nakon kojeg smo pošli do groblja gdje smo se pomolili na grobu fra Maksa Klanjšeka bivšeg provincijala slovenske provincije i začetnika same ideje zajedničkog susretanja dviju provincija.

Po povratku u samostan uz kavu i kolače pogledali smo kratki dokumentarni film o svetištu i bazilici Majke Božje Ptujске. Nakon bogato ispunjenog dana došlo je i vrijeme rastanka, jer su poneka braća imala dug put povratka u svoje samostane u Vinkovce, Sisak, Novi Marof, Zagreb i Pulu.

Od srca zahvaljujemo slovenskog braći na gostoprimstvu i do viđenja dogodine u Šibeniku, kako je najavio naš provincijal fra Ljudevit.

MALA SPOMENICA

25 godina susretanja – 25 Let srečanj

U povodu jubilarne obljetnice redovitih susretanja/srečanja hrvatske i slovenske su-braće, od 1987. do danas, naše dvije bratske i susjedne provincije objavile su zajedno manju spomenicu o svim tim događanjima, s popratnim tekstovima na hrvatskom i slovenskom jeziku, preuzetima iz provincijskih glasila i ostale dokumentacije. Spomenica sadrži i nešto foto-materijala koji na zorni način predstavlja ova susretanja. Braća koja nisu dobila ovu malu monografiju, mogu se javiti Provincijalatu, u kojemu je pohranjeno još nešto raspoloživih primjeraka.

25 GODINA SUSRETANJA 25 LET SREČANJ

SPOMENICA - SPOMINI
(1987-2011)

50 GODINA FRANJEVKI MISIONARKI U NAS

U Cresu, pri našem samostanu sv. Frane, u subotu i nedjelju, 14. i 15. svibnja ove godine, održana je svečana proslava 50. obljetnice dolaska sestara Franjevki misionarki u Cres i Hrvatsku. Obljetnica je privukla lijep broj sestara, ne samo iz Hrvatske, već i iz Italije (Generalna uprava iz Asiza) i Rumunjske (Provincijalka i sestre iz uprave). Od strane naše Provincije bio je zapaženi broj braće (Provincijski defintorij u cijelosti). Prvog dana, u subotu popodne, u crkvi je održana komemoracija u scensko-recitatorskoj formi, uz poneki izvještaj i pjesmu. Središnja proslava održana je dan kasnije, u crkvi sv. Frane, gdje je služeno zahvalno euharistijsko slavlje. Predvodio ga je naš provincijal, fra Ljudevit Maračić, koji je tom zgodom održao prigodno slovo, koje prenosimo u cijelosti:

Slaviti jubileje danas, pogotovo kad se radi o biblijskoj obljetnici kao što je pedeseta godišnjica nazočnosti franjevki misionarki iz Asiza u našim krajevima, prigoda je za podsjećaj i poziv na poticaj. Podsjećaj na prošlost, poticaj na zahvalnost. Pa u tom smislu neka mi bude dopušteno najprije ukratko podsjetiti na početke ove družbe i na prve godine njihove nazočnosti među Hrvatima.

Utemeljitelji družbe Franjevki misionarki iz Asiza, kako se danas ovaj institut službeno naziva, bili su fra Josip Antun Marcheselli (1676.–1742.) i sestra Andela del Giglio (1658.–1736.). Njezinim pristankom rađa se u Asizu 1702. godine »Piccola adunanza – Mala družina«, danas Družba sestara franjevki misionarki iz Asiza, papinskog prava.

O. Marcheselli osnovao je ovu zajednicu s nakanom da se u njoj živi sveto, da se opslužuje Pravilo, ne na bilo koji način već kako to uči sveti Franjo. U Konstitucijama Utemeljitelj kaže: »Cilj Male družine je izgrađivati svete duše. Ovaj dom je namijenjen onima koje žele jedino Boga. Ovdje se ne razmišlja ni o čem drugom, nego kako ugoditi Bogu i srca učiniti živim hramovima Duha Svetoga«. To zahtijeva radikalno življenje Evanđelja i žarku želju za svetošću. O. Marcheselli ističe ove temeljne vrednote za duh Družbe: pokoru–obraćenje, djela milosrđa, siromaštvo i sestrinski život u zajednici.

Ljubav prema Bogu prelijeva se prema bližnjemu po djelima milosrđa, prakticiranim prije svega unutar zajednice, među sestrama. »Neka u ovoj zajednici bude uvijek ljubav i milosrđe« (iz Uputa Utemeljitelja). Zajednica je izvor djela milosrđa i mjesto gdje se doživljava i vrši Božje milosrđe. Plan svetosti otvara zajednicu prema programu posvete drugih, dajući zajednici apostolsku dimenziju.

Na prijedlog i nagovor tadašnjega vrhovnog poglavara Reda franjevac konventualaca, p. Vittorija Costantiniya, koji je predsjedao provincijskim kapitulom sredinom 1959. godine, naš provincijal o. Pio Polonijo, nakon duljeg razmišljanja, savjetovanja s eventualnim budućim hrvatskim sestrama, uz pristanak Provincijskog defintorija, zatražio je od Krčkog ordinarijata da dopusti primanje kandidatica i otvaranje novicijata pri samostanu sv. Frane u Cresu.

DEKRETOM biskupskog ordinarijata u Krku br.177/61 od 1. ožujka 1961. provincijal o. Pio Polonijo ovlašten je za primanje u kandidaturu i postulaturu kao i otvaranje novicijata, a o. Marijan Žugaj imenovan je za magistra novakinja. Istim dopisom određuje se osnivanje kuće novicijata u Samostanu sv. Franje u Cresu.

Točno mjesec dana kasnije, 1. travnja iste godine, prve dvije kandidatice, s. Slavica iz Zagreba i s. Marija iz Splita, započinju postulaturu. Iz Italije dolazi s. Dolores, rodnom Cresanka, poslana od Majke generalice, M. Cleofe D'Aristotile. Ona ih upućuje pomalo u Konstitucije te nakon mjesec dana po isteku boravka mora napustiti Cres i vratiti se u Italiju. U mjesecu studenom dolaze četiri kandidatice iz Bosne, a na Novu godinu 1962. godine, prve dvije postulantice započinju novicijat. Za vrijeme novicijata Sestre Franjevke od Bezgrešne (iz Šibenika), koje su dotad služile i pomagale u samostanu i novicijatu u Cresu, dogovorno napuštaju ovu službu, a novakinje s kandidaticama preuzimaju sav posao u samostanu, ali imaju i pouke iz askeze, upoznavanje Konstitucija Družbe i redovničkih zavjeta, njegujući pobožnost Bezgrešnoj te su upisane i u Vojsku Bezgrešne. Žive jednostavnim i siromašnim načinom života. Dolazak

novih kandidatica se nastavlja. »Početnički žar i duh je na zavidnoj visini, pa se opravdano nadamo, da će za našu Provinciju predstavljati golemi duhovni i materijalni kapital«, piše nešto kasnije fra Marijan.

Povezanost sa Provincijom Sv. Jeronima franjevac konventualaca počela je dakle pred nešto više od pedeset godina te i danas traje; sestre djeluju u tri samostana: u Cresu, Vinkovcima (Novo Selo) i Novom Marofu. U spomenutim župama i samostanima vode kućanstvo, sviranje i pjevanje u crkvi, katehizaciju u župi i školi, pomažu starima, bolesnima, siromašnima i duhovno potrebnima.

Na kraju prikaza o djelatnosti o. Pija, objavljenog u zborniku »Posljednjih stotinu godina« preko sadašnje provincijske poglavarice, s. Anice Jurete,

naše sestre svoju posebnu zahvalnost žele izraziti o. Piju Poloniju i o. Marijanu Žugaju za sve dobro koje su među njima posijali natapajući to žrtvama, molitvama i trpljenjem! Gospodin neka im je neizmjerena nagrada i podari im slavno zajedništvo sa svojim svetima! Ovdje bismo još nadodali da su uz već spomenutu dvojicu provincijala još neka naša subraća, nakon njih, pokazala i pokazuju osobitu pažnju i posvećuju brigu našim sestrama. Njihova prisutnost danas ovdje potvrđuje uskih veza i bratskih odnosa ovih dviju provincija različitog reda ali iste velike franjevačke obitelji.

Slično sestrama i mi, subraća ovih naših sestara koje nas prate već pola stoljeća, hvalimo i zahvaljujemo Gospodinu za dar njihove prisutnosti, njihove revnosti, njihove dobrote i njihove ljubavi. Neka nam svima Gospodin dadne svoj mir!

USKORO: FRANJEVAČKI IZVORI NA HRVATSKOM

Na nedavno održanom plenarnom zasjedanju Vijeća franjevačkih zajednica, održanom u kapucinskom samostanu sv. Leopolda u Zagrebu, izvješteno je kako su sva djela iz »Franjevačkih izvora« konačno prevedena na hrvatski, a završena je i biblijska, franjevačka i jezična lektura.

Sada je u fazi mukotrpni rad na ujednačavanje tekstova, jer su na prijevodu radili različiti stručnjaci, kao i završna korektura. Očekuje se prijelom teksta do kraja srpnja. Potom još slijedi rad na biblijskom, imenskom, mjesnom i pojmovnom kazalu.

Izdanje će se tiskati u varaždinskoj tiskari »Zrinski«, u jednom svesku od oko dvije tisuće stranica (ima 2600 kartica). Vrsta papira tzv. fini biblijski

45 gramski papir. Djelo će imati kutiju tvrdog uveza. Uz knjigu će biti objavljena i elektronička verzija FI snimljena na CD-u, kao i zaštitna kutija od kromokartona.

Budući da su za ovaj projekt velik interes pokazala neka nadležna državna tijela, veći dio troškova bit će podmiren iz ove subvencije.

Članovi franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini moći će nabaviti »Franjevačke izvore«, preko svojih provincijskih ureda, po gotovo simboličnoj cijeni od četrdesetak kuna.

Sva braća naše Provincije dobit će tako na dar jedan primjerak izdanja, koje bi uz Bibliju i Konstitucije trebalo biti nadohvat ruke.

rad definitorija

12. SJEDNICA DEFINITORIJA

U četvrtak, 14. travnja o. g., s početkom u 8,30 sati, održana je redovita, 12. sjednica Provincijskog definitorija. Sudjelovali su svi članovi Provincijske uprave.

Nakon kraćega meditativno-molitvenog uvođa pročitan je zapisnik prethodne sjednice, na koji nije bilo nikakve primjedbe. U osvrtu na zaključke i prijedloge ove sjednice, Provincijalni ministar, fra Ljudevit Maračić, izvijestio je o završnim pripravama *proslave 25. godišnjice susretanja hrvatske i slovenske braće*. Ovogodišnji jubilarni susret održava se u četvrtak, 5. svibnja ove godine, na Ptujskoj Gori. Detaljan program dobit ćemo uskoro od slovenskog Provincijalata. U međuvremenu završavaju pripreme na izdavanju prigodne spomenice, u kojoj će na hrvatskom i slovenskom jeziku biti sabrani izvještaji o pojedinim susretima, prema zapisima u odgovarajućim provincijskim glasilima ili kronikama. Spomenicu će dobiti sva braća jedne i druge provincije. Vikar Provincije, koji je ujedno i odgovoran za trajnu formaciju u Provinciji, fra Josip Blažević, izvijestio je o skorom održavanju *Dana trajne formacije*, u Zagrebu od 16. do 19. svibnja. Tema je »Naše propovijedanje danas«. Razrađen je detaljan program, koji će se većim dijelom ponoviti i u drugom terminu ovogodišnjih Dana trajne formacije, koji će se održati također u Zagrebu u listopadu ove jeseni. Provincijalni ministar izvijestio je o *Pastoralnom upitniku*, odaslanom ovih dana svoj braći Provincije, koji ima svrhu prikupiti mišljenja i sugestije braće Provincije o stanju, problemima i perspektivama našega pastoralnog rada, o čemu će se početkom rujna održati zaseban dvodnevni Pastoralni susret u Zagrebu.

Glavna tema 12. sjednice Definitorija bilo je razmatranje *ekonomskog stanja* Provincije. Eko-

nom Provincije, fra Ivan Radeljak, detaljno je u pismenom obliku izvijestio o ekonomskom poslovanju posljednjih mjeseci. Izvješće se odnosilo na stanje u Provinciji, s posebnim osvrtom na ekonomsko stanje u malom sjemeništu i klerikatu. Ustanovljeno je da nema većih odstupanja od predviđenih izdvajanja, čak se uočava određeno smanjivanje troškova, pod utjecajem općeg stanja štednje. *Karitativno djelovanje* i dalje se uspješno nastavlja, zahvaljujući trudu i zalaganju odgovornih, i pomoći i razumijevanju brojnih dobrotvora, javnih ustanova i privatnih tvrtki.

Definitorij je pozitivno odgovorio na *molbu novomarofskog samostana* sv. Antuna da se dopusti prodaja starog automobila »Škoda Octavia« i nabavi novi automobil tipa »Škoda Fabia«. Na *molbu creskog samostana* sv. Frane da Provincija u obliku posudbe pomogne izmjeni dotrajalog postrojenja za centralno grijanje i uvođenju dogrijavanja vode uz solarne kolektore s postojećim sustavom na loživo ulje, dogovoreno je da se rješenje odgodi do sljedeće sjednice Definitorija, koja će se u svibnju održati u Cresu, pa će se tamo moći razgledati mogućnosti i eventualno dogovoriti daljnji postupci.

Na kraju sjednice Definitorij je informiran da su dosad *tri kandidata* dostavila pismenu molbu za ulazak u postulaturu, a o vremenu, mjestu i ostalim detaljima vezanim uz ovu početnu fazu formacije bit će konkretnijih prijedloga i zaključaka na sjednici Komisije za odgoj i potom na sjednici Provincijskog definitorija u Cresu, sredinom svibnja ove godine. Da ne bi bilo puno putovanja, zaključeno je da se sjednica Komisije za odgoj održi u creskom samostanu sv. Frane, u petak, 13. svibnja popodne, uoči održavanja sjednice Definitorija, predviđene idućeg dana dopodne, i održavanja *središnje proslave 50. obljetnice* nazočnosti sestara franjevkica misionarki, 14. popodne i 15. svibnja dopodne u Cresu, u čemu će sudjelovati cjelokupna Provincijska uprava, a valja se nadati i brojna braća Provincije.

Zaključeno je, konačno, da se prema ovom prijedlogu 13. sjednica Definitorija održi u creskom samostanu sv. Frane, u subotu, 14. svibnja o. g. u dopodnevnom terminu.

13. SJEDNICA DEFINITORIJA

Kao što je i bilo predviđeno, u subotu, 14. svibnja o. g., s početkom u 9,00 sati, u creskom samostanu sv. Frane održana je redovita, 13. sjednica Provincijskog definitorija, na kojoj su sudjelovali svi članovi Definitorija.

Tajnik je pročitao *zapisnik prethodne sjednice*, koji je uz manje dopune prihvaćen te od strane svih prisutnih i potpisan. U osvrtu na prethodnu sjednicu konstatirano je da su uglavnom u cijelosti ispunjeni svi zaključci i prijedlozi.

Definitorij je još jednom razmotrio detaljnije obrazloženu *molbu creskog samostana* za financijsku pomoć i posudbu vezanu uz obnovu centralnoga grijanja i uvođenja djelomičnoga solarnog sustava u cjelokupno samostansko zdanje, pod koje spada i novicijat, odnosno postulatura. Zbog toga je toj točki dnevnog reda prisustvovao i samostanski poglavar, fra Zdravko Tuba, koji je precizno predstavio i ponude s troškovnikom. Nakon dulje rasprave, tajnim izglasavanjem prihvaćen je prijedlog da se troškovi podijele ravnomjerno između Provincije (zbog troškova novicijata odnosno postulate i dijela sestara koje djeluju ovdje) i samostana (50:50). Zbog trenutačnoga nedostatka sredstava, samostanu će se posuditi potreban iznos, koji će postupno biti vraćen Provinciji.

Dosta vremena Definitorij je posvetio pitanju otvaranja *samostalne kuće postulate*, budući da već više godina postulanti provode svoje vrijeme redovito s klericima u Zagrebu. Definitorij je jednodušnog mišljenja da postulaturu treba odvojiti od klerikata, pa je u tom smislu i prihvaćen prijedlog provincijalnog ministra, fra Ljudevita Maračića, da se od Generalne kurije zatraži dozvola da postulatni već od ove jeseni budu smješteni u cre-

skom samostanu sv. Frane, gdje inače postoji naš novicijat, ali je iz poznatih razloga već dvije godine nepopunjen. Za magistra postulanata imenovan je fra Zdravko Tuba, koji će tako »nepopunjenu« službu magistra novaka »nadoknaditi« s postulantima. Fra Zdravko se prethodno temeljito upoznao s programom rada u postulatorama širom Italije, pa je u tom vidu Definitoriju ponudio i konkretan program rada.

Ekonom Provincije, fra Ivan Radeljak, upoznao je Definitorij sa stanjem uređivanja ispražnjenih prostorija i pitanjem iznajmljivanja već uređenih i osposobljenih dijelova u prostorima koji se nalaze ispod današnjeg *samostana sv. Frane u Šibeniku*. Postoje određene teškoće, pa je u tom smislu odlučeno da u dogledno vrijeme tamo pođe provincijalni ministar u pratnji ekonoma i tajnika Provincije, te izvide što se može učiniti i potaknuti da stvari krenu željenim tokom.

Definitorij je razmotrio *molbu fra Zlatka Vlaheka*, sadašnjeg đakona, da mu se dopusti primanje svećeničkog reda. Nakon saslušanja pismenog izvješća fra Marka Vrdoljaka, gvardijana i župnika u vinkovačkom samostanu i crkvi Bezgrešnog Srca Marijina, gdje je fra Zlatko proveo đakonsku praksu, Definitorij je odobrio molbu da fra Zlatko, prema predviđenom planu, primi svećenički red u zagrebačkoj katedrali u subotu, 18. lipnja, da bi svoju mladu misu, dan kasnije, u nedjelju 19. lipnja o. g., slavio u svojem rodnom mjestu Ivancu.

Naš ovlašteni odvjetnik dr. Berislav Herceg, koji vodi naše poslove u vezi s povratom nekretnina, službeno je izvijestio i priložio rješenje odnosno presudu Upravnog suda RH kojom se kao neosnovana odbija naša tužba na *povrat nekretnina u Vlaškoj ulici* u Zagrebu, Definitorij je upoznat da nema daljnje pravne lijeka.

S obzirom na ovogodišnje novake, Definitorij je upoznat s prijedlogom dosadašnjega magistra postulanata, fra Josipa Blaževića, i sa željom provincijalnog ministra, fra Ljudevita Maračića, da se u Asiz pošalje *postulant Ivan Lotar*, pa će u tom smjeru što prije biti poduzeti konkretni koraci.

Magister bogoslova izvijestio je potom i o planovima studija u inozemstvu: *fra Stjepan Brčina*,

klerik i student II. godine, predviđen je za daljnji studij na »Seraphicum« u Rimu, *fra Marko Jurić*, klerik i student II. godine, predviđen je za daljnji studij u Wuerzburgu. A što se tiče kandidata za svećane zavjete, Provincija ove godine računa na dvojicu klerika, *fra Željka Klarića*, koji upravo završava V. godinu na »Seraphicum«, i *fra Josipa Petonjića*, koji u Zagrebu završava IV. godinu teologije. Njih dvojica imat će tijekom ljeta (kolovoz) zajedničku pripravu s ostalim kandidatima iz svih hrvatskih franjevačkih provincija. Ove godine brigu o pripravi vodi Franjevačka provincija Bosne Srebrene. Predviđen je u sklopu priprave i tjedan dana zajedničkog boravka u raznim asiškim samostanima, na izvorima franjevačkih početaka.

U zaključku rada ove sjednice, *fra Josip Blažević* detaljnije je izvijestio o radu centra »Hrvatski areopag«, posebno o *tjednu proslave »Duha Asiza«*, potkraj listopada ove godine, kada katolički svijet, posebno franjevačka obitelj, slavi 25 godina ovih međureligijskih susretanja i događanja. Predviđeni program predstavlja veliko obogaćenje i zanimljivu ponudu na našim dosta oskudnim prostorima međureligijskih odnosa.

Na kraju je odlučeno da se vrijeme i mjesto održavanja sljedeće redovite sjednice Definitorija odredi nakon naknadnog dogovora, negdje poslije Antunova, sredinom lipnja ove godine.

14. SJEDNICA DEFINITORIJA

Odmah po Antunovu, u utorak, 14. lipnja o. g., održana je redovita sjednica Provincijskog definitorija, koja je započela u 8,30 i završila prije 12,00. Sudjelovali su svi članovi Provincijske uprave.

Na Tajnikov *pisani izvještaj* o prethodnoj sjednici nije bilo nikakve primjedbe, a Provincijal je u osvrtu na pročitano izvješće podsjetio da je Generalna uprava 17. svibnja *odobrila molbu* da se postulatura premjesti iz Zagreba u Cres. S obzirom na predviđeni nastavak studija klerika *fra Marka*

Jurića u Wuerzburgu, spomenuo je kako njemački provincijal, *fra Leo Beck*, ne može prihvatiti našeg bogoslova, jer se njihov klerikat u tom mjestu ove jeseni najvjerojatnije gasi: od dva njihova klerika, jedan nastavlja studij u Rimu, a drugi bi trebao to učiniti u Muensteru, s kapucinskim klericima koji u tom mjestu imaju svoj klerikat. Zbog toga treba odustati od slanja našega *fra Marka* u Njemačku.

Definitorij je razmotrio pitanje datuma polaganja ovogodišnjih svećanih zavjeta dvojice naših kandidata, *fra Željka Klarića* i *fra Josipa Petonjića*. Nakon rasprave, došlo se do zaključka da je najpodesnije vrijeme, bar ovog puta, *blagdan Svih svetih Franjevačkog reda*, pa će u tom smislu polaganje svećanih zavjeta biti upriličeno u to vrijeme. Na istoj sjednici razmotrena je i prihvaćena molba postulanta *Ivana Lotara* do bude primljen u novicijat, koji će za njega početi u Asizu sredinom rujna ove godine. Drugi dosadašnji postulant, *Dado Felbar*, odustao je i pred neki dan na vlastiti zahtjev napustio postulaturu u Zagrebu.

Na sjednici se prilično vremena posvetilo razmatranju *nekih personalnih pitanja* u Provinciji i u tom smislu donijete su neke smjernice, zaključci i prijedlozi.

Definitorij je prihvatio prijedlog *fra Ivana Brdarića*, da se ove jeseni upriliči svećana komemoracija *pete obljetnice smrti* dr. Celestina Tomića. Provincija će biti organizator prigodnog simpozija i popratnih djelatnosti, vjerojatno 15. listopada ove godine, skoro mjesec dana nakon obljetnice smrti, jer bi u rujnu teško bilo očekivati sudjelovanje profesora teologije, bivših kolega i studenata našega pokojnog bibličara. O detaljima komemoracije i objavljivanja prigodnog izdanja iz neobjavljene ostavštine o. Celestina, brinut će se Urednik Veritasa, uz suradnju i pomoć još neke zagrebačke subraće.

Na kraju je zaključeno da se sljedeća, 15. sjednica Definitorija, održi u četvrtak, 4. kolovoza popodne.

naši mladi

JUNIORENTREFFEN 2011.

Od 26. do 30. travnja ove godine u Poljskoj održan je 14. po redu Juniorentreffen ili Susret bogoslova franjevac konventualaca Srednjoeuropskog cetusa Reda. U mjestu Teresin u središnjoj Poljskoj, u nadaleko poznatom Niepokalanowu – samostanu ili bolje rečeno Gradu – i to gradu Bezgrešne, koji je utemeljio sveti Maksimilijan M. Kolbe. Neposredni povod okupljanju u Poljskoj je taj što ove godine naš Red slavi 70. obljetnicu smrti velikana i mučenika sv. Maksimilijana.

Susret se održava svake godine u tjednu iza Uskrsa, prilika je to da se okupe bogoslovi istoga Reda iz različitih Provincija kako bismo se mogli bolje upoznati, izmijeniti svoja iskustva življenja u Franjevačkom redu, ali i nešto naučiti, vidjeti, iskusiti i doživjeti. Srednjoeuropskom cetusu pripadaju provincije iz Austrije, Švicarske, Belgije, Nizozemske, Njemačke, Slovenije i Hrvatske. Bogoslove imaju samo potonje tri provincije. Što se tiče zvanja situacija u našem Srednjoeuropskom cetusu vrlo je ozbiljna, u nekim provincijama rekao bih i dramatična. Prilika je i na ovakvim skupovima razmisliti i otvoreno progovoriti o krizi zvanja koja sve više i sve dublje zahvaća zapadni svijet. Što učiniti da se situacija promjeni?

Ovogodišnjem susretu, uz bogoslove, prisustvovali su fra Marco Tasca, generalni ministar Reda, fra Miljenko Honti, generalni defnitor Reda, fra Milan Kos, potpredsjednik Konferencije provincijala Srednjoeuropskog cetusa (CEC-a) i odgojitelji. Domaćin i predavač na susretu bilo je fra Wieslaw Pyzio, vikar Varšavske provincije.

Susret smo započeli u utorak, 26. travnja okupljanjem i međusobnim upoznavanjem. No kako smo bili poprilično umorni od puta vrlo brzo smo se razišli i otišli na zasluženi odmor. U srijedu, drugoga dana susreta, prvo smo se upoznali sa samostanom u koji smo došli. Samostan Niepokalanow – je definitivno puno više od samostana. Prije

svega, treba ostaviti svaku predodžbu koju imamo kada kažemo samostan – jer ovdje se radi uistinu o nečem golemom. To je zapravo pravi mali grad. Grad Bezgrešne. Kroz cijeli kompleks koji se sastoji od mnoštva velikih zgrada proveo nas je gvardijan samostana. Vrlo ljubazno i strpljivo tumačio nam je sve od nastanka samostana do situacije danas. Uz samostan se nalazi velika bazilika, radio, poljoprivredne zgrade, a kao kuriozitet ističem da u sklopu samostana djeluje i vlastita vatrogasna postrojba (mi bismo rekli DVD), koju naravno vode fratri. Također spominjem da u Niepokalanowu danas živi 146 braće (više nego Hrvatska i Slovenška Provincija zajedno).

Nakon razgledavanja uslijedila je sveta misa koju je predslavio generalni ministar i koji nam se obratio prigodnim riječima i uputio nam očinske riječi poticaja i poziva na ustrajnost u nasljedovanju Krista po uzoru na svetoga Franju i svetoga Maksimilijana. Predslavitelji euharistijskih slavlja ostalih dana bili su fra Miljenko Honti, fra Milan Kos i fra Josef Bodensteiner. Nadalje, zanimljivo je reći, kako unatoč jezičnim barijerama, koje nam onemogućuju bolju i neposredniju komunikaciju, u liturgijskom govoru ruše se sve prepreke i tada postajemo jedna zajednica, koja zajedno skladno slavi Gospodina.

U poslijepodnevnom dijelu susreta, Generalni ministar upoznao nas je sa situacijom u Redu, s trenutnim problemima kao i s planovima i perspektivama za budućnost. Nakon susreta s Generalnim ministrom uslijedilo je predavanje koje je održao fra Wieslaw Pyzio. Predavanja o životu svetoga Maksimilijana promatrana pod različitim vidicima i s različitim naglascima bila su izvrsna i jako lijepo primljena od strane nas koji smo slušali. Fra Wieslaw je govorio o svetom Maksimilijanu kao čovjeku molitve i čovjeku akcije; o sv. Maksimilijanu kao redovniku i svećeniku; a posebno

zanimljivo bilo je predavanje o pozivu na svetost kao temeljnom pozivu svakoga čovjeka, pogotovo redovnika.

U sklopu programa bio je ostvaren posjet i bivšem koncentracijskom logoru u mjestu Oswiecim – poznatijem kao Auschwitz. Mjesto je to koje ne može ostaviti ni jednoga čovjeka ravnodušnim, mjesto tuge i boli stoji kao opomena cijelom čovječanstvu o tome kako čovjek uistinu može biti drugom čovjeku vuk.

Smatram kako su ovakvi susreti itekako potrebni i korisni jer osim upoznavanja i predavanja koriste nam i za razvijanje svijesti o pripadnosti Redu franjevac konventualaca. Još uvijek odjekuje u nama poziv generalnog ministra koji nam je poručio da se još više zaljubimo u Krista, prionemo uz Njega – jer ukoliko svojim životom ne budemo svjedočili radikalnu opredijeljenost, zaljubljenost

i privrženost Kristu bit ćemo jadnici koji lutaju ovim svijetom, a ne radosni glasnici Velikoga Kralja. Uzore imamo, naši slavni i sveti prethodnici svijetle poput svjetionika i pokazuju nam put kojim nam je ići. Svakako veliki uzor u svemu tome je i sveti Maksimilijan koji nam je pokazao kako se može u konkretnim životnim prilikama svjedočiti ljubav prema Kristu. On je imao san koji je ostvario jer se usudio živjeti svoje ideale. Svoju ljubav posvjedočio je mučeničkom smrću. Bila je to samo kruna njegova cjelokupnog života kojeg je u potpunosti darovao Isusu i Mariji.

Jedan čovjek, jedna ideja, jedan cilj, jedna svrha i jedna velika ljubav – učinili su veliko Božje djelo koje traje i danas i koje svojom snažnom porukom privlači i druge da se ne boje otvoriti svoje srce Kristu i darovati mu se u potpunosti.

fra Vladimir Vidović

NAŠI NOVACI: INFO BR. 4 (LIPANJ 2011.)

Od prošlog broja *Infra* iz mjeseca ožujka prošlo je više od 3 mjeseca, tako da ima puno toga što smo proživjeli i što već pripada povijesti, ali to ne znači da se svega toga nismo dužni i prisjetiti. Svaki put nam je zadovoljstvo, sve ono što smo prošli, podijeliti i s braćom naše Provincije.

Vrijeme ožujka kao i gotovo cijeli travanj, prošao je u korizmenom ozračju i u duhovnoj pripremi za Uskrsnuće Gospodnje, tako da smo i mi, kao novicijska zajednica, zajedno s braćom Svetog samostana, proživjeli ovaj period uz zajedničku *lectio divina* svakoga četvrtka i uz odricanje od obroka petkom, prikazujući Gospodinu na poseban način djecu koja su pobačena, kao i roditelje koji su to učinili, kako bi se prisutnost ovog zla bar malo suzbila po Božjoj milosti. Uz ovo sudjelovali smo na korizmenoj pobožnosti *Corda pia* i Putu križa.

Gledajući formaciju, 21. ožujka započeli smo etapu *Karizma u povijesti* produbivši naše znanje o Redu, o njegovoj povijesti, o važnijim osobama i situacijama koje su obilježile povijest našeg bratstva upoznavši i samu osobu našega utemeljitelja, sv. Franju.

Večer 24. ožujka sudjelovali smo na misi i na euharistijskom klanjanju s mladima iz župe Torchiagina, nedaleko od Asiza, odazvavši se na poziv mjesnog župnika don Antonija koji nas je radosno ugostio. On je naime ceremonijar asiškog biskupa mons. Domenica Sorrentina.

Popodne 29. ožujka je prošlo razgledavajući ljepote Svetoga samostana koji krije puno toga. Uz p. Egidija posjetili smo i prostor potkrovlja (između krova i kupola) uvjerivši se u genijalnost samog brata Ilije koji je počeo i završio gradnju objekta. Ovo je zaista jedna neprocjenjiva riznica za naš Red.

Uvečer 30. ožujka sudjelovali smo na humanitarnoj nogometnoj utakmici u Rivotortu zajedno s djelatnicima instituta *Serafico*.

U četvrtak 7. travnja posjetili smo naša franjevačka mjesta u Cortoni, grob brata Ilije i grob poznate franjevačke mističarke Margerite Kortonske.

Petak 8. travnja, obrađujući franjevačku mistiku posjetili smo Perugiu tj. grob blaženog Egidija Asiškog i usput smo posjetili arheološki muzej koji krije mnoge zanimljivosti umbrijske povijesti.

9. travnja nanovo je otvorena grobnica sv. Franje nakon dvomjesečnog čišćenja i uređivanja. Svečanu večernju molitvu predslavio je predsjednik CEI-a kardinal Bagnasco uz liturgijsko animiranje klerika i novaka.

Subota prije Cvjetnice, 18. travnja, obilježena je kao svečani početak *Klarine godine*. Sudjelovali smo u procesiji od asiške katedrale sve do Porcijunkule, dok smo dan prije sudjelovali na svečanoj akademiji o duhovnosti svete Klare.

12. i 13. travnja posjetio nas je o. Josip Blažević zajedno s klericima fra Josipom Petonjićem, fra Nikolom Degačem i fra Filipom Pušićem.

Od 21. do 24. travnja – svi obredi i misna slavlja Vazmenog trodnevlja i Uskrsa svečano su proslavljeni u Donjoj bazilici, uz našu liturgijsku asistenciju. Na Veliki petak ujutro prisustvovali smo procesiji koja je donijela »mrtvog Isusa« iz katedrale sv. Rufina u Donju baziliku tako da je puk tijekom dana mogao razmatrati i misterij Kristove smrti. U suton je došla ista procesija po drugi put, ali sada s kipom Marije Žalosne, koja je simbolično došla po svoga Sina, tako da smo završili procesiju u asiškoj katedrali. Tijekom Velike subote pripremili smo se za Uskrs u šutnji, sabranosti i molitvi.

Od 26. do 29. travnja – boravak u Montedino-ve. Tjedan u kojem smo posjetili mjesta *Cvjetića svetoga Franje*, odnosno mjesta na kojima su oni nastali. Posjetili smo razna samotišta *duhovnjaka*, grob sv. Jakova Markijskoga kao i naše sestre klarise urbaniste, koje u ovom dijelu Italije imaju podosta samostana. Obavivši provjeru 4. etape našega novicijata, vratili smo se u Asiz u istome broju.

Mjeseci svibanj i lipanj su posvećeni 5. dijelu našega novicijata koji nosi ime *Identitet našeg Reda danas: posvećeni život i Ustanove*.

Stoga, cijeli prvi tjedan Marijina mjeseca zajedno s p. Leandrom Benvegnù, našim ispovjednikom, produbili smo temu posvećenog života, saznajući što uopće znači biti *posvećen*.

Od 9. do 20. svibnja slušali smo predavanja p. Giovanni Nappa o zavjetima promatrajući ih s više stajališta; počevši od biblijskoga, teološkoga, pravnoga do psihološkoga.

16. svibnja nas je posjetio o. Martin Jaković s hodočasnicima na putu u Rim.

Od 21. do 23. svibnja posjetili su nas o. Ljudevit Maračić zajedno s o. Nikolom Šantekom. Uz ugodno provedene dane, nedjeljno popodne podijelili smo s o. Miljenkom Hontičem koji je došao iz Rima.

23. svibanj – posjet Generalnoj kuriji. Pohodili smo i mjesta u Rimu gdje je Kolbe osnovao Vojsku Bezgrešne, te smo imali susret s generalnim tajnikom Reda p. Vincenzo zbog odsutnosti Oca generala. Poslije razgledavanja samostana i bratskog ručka, proveli smo koji trenutak s o. Miljenkom Hontičem.

Od 24. svibnja sve do kraja mjeseca lipnja proučavamo *Ustanove*.

27. svibnja – zajednička proslava rođendana braće rođenih u svibnju. Naime, fra Milan je rođen 3. svibnja, a fra Josip 16. svibnja. Zahvaljujemo na primljenim čestitkama!

30. svibnja – uz dirigiranje p. Giuseppea Magrinija, novaci su izveli himan *Akàthistos*, posvećen Blaženoj Djevici Mariji obilježivši time i kraj Marijina mjeseca. Moramo priznati da je publika bila zadovoljna, a mi smo se potrudili da himan bude lijepo i korektno otpjevan.

31. svibnja – Posjetili smo naše klarise u Montoneu koje su nam spremile i ručak, čime smo završili naše prijepodneвно druženje. Popodne smo sudjelovali na privremenim zavjetima sestre Marije Brune iz samostana klarisa urbanista iz Città di Castello, svečanim ministriranjem i dobro izvježbanim pjevanjem.

Od 1. do 14. lipnja boravili smo u Padovi. Moramo priznati da smo se jako lijepo osjećali i dobro snašli. Svakog dana smo ministrirali tijekom trinaestodnevne pripreme za blagdana svetoga Antuna. Tijekom papina posjeta Hrvatskoj srca su nam bila više u Zagrebu nego u Padovi, tako da smo susret pratili televizijskim prijenosom i molili zagovor sv. Antuna da sve dobro prođe. Osim toga, kroz formaciju i posjete mjestima svetoga Antuna (Camposampiero i Arcella), imali smo priliku produbiti lik *Sveca cijeloga svijeta*. 11. lipnja proveli smo jutro s o. Josipom Blaževićem i s našim klericima fra Vladimirom Vidovićem i s fra Filipom Pušićem. 12. lipnja smo sudjelovali na obredu *Preminuća svetog Antuna* u Arcelli uz prigodnu procesiju gradom. Blagdan sv. Antuna svečano je proslavljen i

zaključen svečanom procesijom Padovom. Dana 14. lipnja, novaci su ponovno u Asizu.

Do kraja lipnja završit ćemo sva poglavlja *Ustanova* i ovaj dio našega novicijata. Zadnji tjedan ovog mjeseca boravimo u Ravelli, samostanu Napuljske provincije i mjestu u kojem je pokopan blaženi Bonaventura iz Potenze, a trebali bismo posjetiti i Napulj.

Zahvaljujemo svoj braći koja su nas posjetila u prošlim mjesecima i onima koji su nas kontaktirali telefonskim putem. Preporučamo se u vaše molitve i želimo vam mir i svaki blagoslov u ljetnim danima koji nam dolaze!

Vaši novaci,
fra Josip Ivanović i fra Milan Gelo

REDOVITA SJEDNICA KOMISIJE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

U petak, 13. svibnja ove godine, u creskom samostanu sv. Frane održana je redovita polugodišnja sjednica Provincijske komisije za odgoj i obrazovanje. Sudjelovali su svi članovi, osim tajnika Komisije, fra Ivana Penave, koji je u isto vrijeme u svojstvu nacionalnog asistenta Frame sudjelovao na godišnjem susretu Frame u Imotskom.

Po uobičajenom slijedu dnevnog reda, najprije je fra Ivan Bradarić, magister sjemeništara, podnio pismeno izvješće o stanju u malome sjemeništu. Sva četiri kandidata dosta dobro napreduju, nema većih teškoća s pohađanjem škole i ocjenama, bar u usporedbi s prethodnom godinom, kad su zbog slabog učenja kandidati morali odustati od daljnjeg pohađanja nastave te su zbog toga bili i otpušteni iz sjemeništa. Što se tiče novih kandidata, ima ozbiljnih naznaka da će u prvi razred doći jedan naš ministrant iz zagrebačke župe sv. Antuna. O ostalim mogućim kandidatima nije bilo govora.

S obzirom na *postulante*, fra Josip Blažević, magister klerika s kojima su dosad postulanti provodili zajednički život u Zagrebu, predložio je da se Ivan Lotar, kandidat za svećenika, zbog vrlo dobrog svladavanja teoloških nauka, pošalje u novicijat, a da se drugom postulantu, Dadi Felbaru, kandidatu za brata, omogući nastavak postulaturne koja bi, prema svim predviđanjima, ove godine trebala biti nešto brojnija. Dosad su primljene tri službene molbe, a ima naznaka da još dvojica žele u našu postulaturu.

O *novacima* nije bilo opširnijih izvješća, jer se nalaze izvan Provincije, i o njima trenutnu brigu o odgoju vrše odgovorni magistri u Asizu. Pristigla

pismena izvješća za drugo četverogodište pružaju nadu da ćemo početkom rujna moći prisustvovati svršetku novicijata dvojice naših kandidata i polaganju njihovih prvih zavjeta. Iz Provincije redovito, gotovo svakog mjeseca, netko posjećuje naše novake, neki s njima provode i kraće vrijeme, kao što će ovih dana ponovno to učiniti Provincijalni ministar, koji će u pratnji fra Nikole Šanteka vikend provesti u Asizu.

Magister klerika, fra Josip Blažević, pismeno je izvijestio o svakome našem kleriku iz zagrebačkoga *bogoslovnog sjemeništa*. Na temelju njegovih prijedloga i preporuka provincijalni ministar bi ove jeseni dvojicu od njih poslao na nastavak studija u inozemstvo: fra Stjepana Brčinu u Rim, a fra Marka Jurića u Wuerzburg. Ostali će i dalje nastaviti studij i formaciju u Zagrebu.

O radu *Centra za zvanja*, budući da provincijski promicatelj za zvanja nije osobno bio prisutan, pročitan je njegov pismeni izvještaj, s planovima za ljeto i konkretnim prijedlozima izdavanja promidžbenih materijala.

Posebna tema razgovora ove sjednice bilo je pitanje *razmještanja postulaturne* iz Zagreba, gdje godinama praktički djeluje u sklopu klerikata, i otvaranje nove kuće postulaturne. Na prijedlog provincijalnog ministra da to bude u Cresu, gdje je inače predviđena kuća novicijata, ali iz poznatih razloga tamo nema naših novaka, svi članovi Komisije podržali su ovu ideju, koju će Provincijal prenijeti Definitorijskom na usvajanje i Generalnoj kuriji na odobrenje. Za magistra postulanata bit će predložen fra Zdravko Tuba, koji je ove godine,

za vrijeme višetjednog boravka u Asizu, posjetio neke postulate Reda u Italiji i upoznao se s njihovim načinom rada i programom djelovanja. Samostanskoj zajednici u Cresu prepušteno je da što prije dogovore vrijeme koje bi bilo najpodesnije za početak ovogodišnje postulate, kako bi se kandidati usmjerili u Cres i pod vodstvom određenog magistra počeli svoju godinu upoznavanja našega

života, djelovanja, dnevnih obveza, ali i samostana odnosno župa u kojima živimo i djelujemo.

Na kraju je magister bogoslova, fra Josip Blažević, detaljnije informirao Komisiju s prijedlozima o nastavku studija u inozemstvu, o čemu je već gore rečeno, i programu provođenja ljetnog odmora za one klerike koji ostaju u Provinciji.

SUSRET S RODITELJIMA I RODBINOM ODGAJANIKA

U zagrebačkom samostanu Svetoga Duha, u nedjelju 8. svibnja, održan je susret roditelja odgajnika naše Provincije. Domaćini susreta bili su magistri Malog sjemeništa i Klerikata, fra Ivan Bradarić i fra Josip Blažević, koji su odmah na početku uputili prigodnu riječ dobrodošlice. Potom je uslijedio duhovni nagovor fra Josipa Blaževića, na temu važnosti duhovnog poziva kao i roditeljske suodgovornosti u početnoj formaciji. Nakon kraćeg razgledavanja samostana i odgojnih ustanova uslijedila je sveta misa koju je predslavio fra Ljudevit Maračić, provincijalni ministar. Posebno

dojmljiv susret uslijedio je u samostanu sestara klarisa u Mikulićima koje su nam svjedočile o svome načinu života.

Susret roditelja odgajnika s odgojiteljima osmišljen je kako bi se roditelji upoznali s mjestom u kojem njihova djeca žive, kako bi se i sami međusobno upoznali, te kako bi se susreli s odgojiteljima te tako zajedničkim snagama, i s Božjom pomoći, svoje sinove dopratili do njihova cilja u potpunom predanju Crkvi, Redu i Provinciji u radosti služenja bližnjima i svim ljudima dobre volje.

SVEĆENIČKO REĐENJE I MLADA MISA FRA ZLATKA VLAHEKA

U subotu, 18. lipnja, u zagrebačkoj katedrali nadbiskup zagrebački, kardinal Josip Bozanić, uz sudjelovanje pomoćnih biskupa i preko stotinu svećenika (među kojima je bilo i desetak naše subraće iz Provincije i šestorica braće-kolega, profesora i prijatelja iz inozemstva), podijelio je svećenički red sedamnaestorici kandidata. Među njima je bio i naš subrat, fra Zlatko Vlahek. Tako je Provincija nakon tri »sušne« godine dobila novog svećenika. Na prigodnom objedu u našoj zagrebačkoj samostanskoj blagovaonici, uz domaću braću i goste iz Italije, našlo se na okupu i desetak članova uže mladomisnikove rodbine iz Ivanca. U prigodnoj zdravici provincijalni ministar, fra Ljudevit je izrazio osjećaje radosti i zahvalnosti te kao čestitku izrazio parafrazu iz teksta ređenja: Ne samo biti služitelj Riječi, nego i slušatelj Riječi. Prožimanje

ovih poruka jamstvo je uspjeha svakog svećenika, jer »nemo dat quod non habet« – ne može se prenijeti ono čega nema. Na kraju objeda fra Zlatko se kratko zahvalio i na talijanskom i njemačkom jeziku pozdravio goste iz inozemstva.

Mladomisničko slavlje uslijedilo je dan kasnije, u nedjelju, 19. lipnja, u mladomisnikovoj rodnoj župi u Ivancu. Mladom misi prethodila je trodnevna priprava, koju su predvodili fra Ivan Poletto, fra Tomislav Glavnik i fra Martin Dretvić. Na mladom misi, uz brojno sudjelovanje i naše subraće, propovijedao je fra Miljenko Hontić, generalni definitor u Rimu. Na prigodnom objedu, uz brojno sudjelovanje uzvanika, izredalo se više govornika, a u ime Provincije mladomisnika je pozdravio fra Josip Blažević, vikar Provincije i magister bogoslova.

franjevačka obitelj

8. NACIONALNI SUSRET FRAME

Veselje i radost Framasa ispunilo je vikend 13.-15. svibnja 2011. grad Imotski i cijelu Imotsku krajinu koja je ugostila 8. nacionalni susret Frame u Hrvatskoj. Okupilo se oko 1100 Framasa iz cijele Hrvatske, a pridružili su nam se i članovi iz Beča, te gosti iz Bosne i Hercegovine.

Petak, 13. svibnja – Prvi dan susreta

Popodnevni satu petka 13. svibnja 2011. bili su trenuci okupljanja mladih Framasa oko imotske crkve sv. Franje gdje je u 17 sati započeo program 8. nacionalnog susreta Franjevačke mladeži. Nakon uvodne molitve koju je predvodio fra Milan Krišto, OFM, a prožete dijelovima govora iz Papi-ne kateheze na općoj audijenciji 13. travnja 2011. godine, održani su pozdravni govori nacionalnog predsjednika Frame Ivana Bambira, imotskog gvardijana fra Zorana Kutleše i predsjednice split-sko-dubrovačkog područnog bratstva Frame Ane Mikulić.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je split-sko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, a u koncelecijaciji je bilo pet franjevačkih provincijala i još 25 fratarasvećenika. U propovijedi je mons. Marin Barišić upitao framaše jesu li spremni odgovoriti na poziv kao što su to učinili sv. Pavao i sv. Franjo. »Ovaj nacionalni susret je prilika da se susretnemo sa sobom da bolje vidimo. Ovo je prilika vidjeti Gospodina koji želi da ga susretnemo poput Pavla i sv. Franje. Na osobit način, on želi da ga susretnemo u euharistiji koja je hrana za vječnost. Nažalost, čovjek kao da živi u raskoraku. Živi u prošlosti ili nekako bježi u budućnost, a sada, u ovom času, kao da nema nikoga. Život se sastoji od trenutka sadašnjosti – to je važan princip života, princip mudrosti, jer bez toga nema života. Ovo mjesto susreta u Imotskom je prilika za susret poput Pavla i sv. Franje. Isti Isus koji je išao

do Pavla i Franje želi doći i do nas«. Na kraju je zamolio framaše da svom prijatelju, Isusu Kristu, daju priliku da u sabranosti i tišini mogu čuti ono što im prijatelj, Isus Krist govori i da mole da ih on učini sposobnim za njegovo prijateljstvo, završio je o. Nadbiskup.

Poslije svete mise je uslijedilo predstavljanje nacionalnog bratstva Frame. Predsjednik Ivan Bambir je predstavio Franjevačku mladež od njenih početaka do danas, a potom su predsjednici područnih bratstava predstavili svoja područna bratstva. Istaknuli su i mnogobrojna duhovna zvanja ponikla iz redova framaša. Na predstavljanju su bili također o. Nadbiskup, provincijali i svi duhovni asistenti. Nakon predstavljanja, nacionalni predsjednik je dao upute za drugi dan nakon čega su se framaši uputili u župe prema već predviđenom rasporedu.

Subota, 14. svibnja. – Drugi dan susreta

Dan smo započeli druženjem u obiteljima domaćina u raznim župama Imotske krajine koji su nas počastili doručkom. Autobusima smo se ponovno okupili kod crkve sv. Franje u Imotskom gdje smo izmolili Jutarnju molitvu, koju je predvodio nacionalni duhovni asistent fra Ivan Penava. Zatim su kateheze održali fra Igor Horvat, duhovni asistent zagrebačkog područnog bratstva i mjesnog bratstva Mađarevo s temom »Zajedno u Kristu kao Crkva«, i brat Siniša Pucić iz Rijeke, sadašnji član FSR-a, a bivši framaš s temom »Zajedno u Kristu kao bratstvo«. Nakon svake kateheze održan je rad po skupinama kojih je bilo 90-tak. Framasi su se rasporedili u dvije škole i na brijegu kod crkve.

Po završetku ovoga »radnog« dijela susreta vratili smo se u svoje župe gdje su nas domaći župnici počastili obilnim ručkom. U župi sv. Mihovila u

Prološču mladi framaši su nam pripremili i malo iznenađenje upriličivši kratku predstavu u mjesnoj dvorani. Popodnevni sati su bili namijenjeni radu u pojedinim radionicama. Domaćini su organizirali pojedine akcije u kojima su se angažirali Framaši, a neki animatori su vodili radionice »Svjedočenje«, »Kontemplacija i Evanđelje«, »Poziv«, »FSR«, »Rad u Frami s djecom i mladim adolescentima«, »Briga za siromašne«, »Liturgijsko pjevanje«, »Mediji«, »Briga za nemoćne«, »Zaštita prirode«. Fra Ivan Penava je vodio radionicu »Poziv«, a fra Igor Horvat radionicu »Kontemplacija i evanđelje«. U ovom dijelu su nam uvelike pomogli bogoslovi franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja koji su vodili mnoge od ovih radionica.

Večernje svete mise su se slavile u pojedinim župama domaćinima, tako da je fra Igor Horvat vodio misu u Runovićima, a fra Ivan Penava u Prološcu. Ponovno smo se svi susreli u imotskoj sportskoj dvorani oko 19.30 sati. Uslijedio je zabavni večernji program kroz koji nas je vodila predsjednica splitsko-dubrovačkog bratstva Ana Mikulić. Na početku smo pogledali kratki dokumentarni film o kulturnim i prirodnim bogatstvima Imotske krajine, a potom su pojedina područna bratstva, njih pet, predstavila svoja mjesna bratstva. Bilo je tu pregršt kreativnih filmića i mnoštvo veselih fotografija s raznih susreta i akcija kojima se bave framaši po cijeloj Hrvatskoj i u Beču. Kratkim filmom su se predstavili i naši fra Matija Antun Mandić s Framom Sisak, fra Igor Horvat s Framom Mađarevo, fra Martin Dretvić s Framom Novi Marof, a fotografijama su predstavljene Frama Bezgrešnog Srca Marijinog Vinkovci, sa svojim bivšim duhovnim asistentom fra Markom Vrdoljakom i novim fra Zlatkom Vlahekom, te Frama Sveti Duh iz Zagreba sa svojim duhovnim asistentom fra Ivanom Penavom. Vrlo stvaralački je bilo predstavljanje Primorsko-istarskog bratstva čiji su članovi izveli teatralni scenski prikaza praćen muzikom u kojem su umjetnički prikazali Isusov poziv mladoj duši u bogatstvo života, i borbu te duše s đavolskim napastima do pobjede Isusove nad Zlom i oslobođenja mlade duše. Dirljivo.

Iznenađenje večeri bilo je svečano predstavljanje službene stranice Nacionalnog bratstva Frame – <http://www.frama-portal.com/> koje je održao

predsjednik Ivan Bambir. Zadnji dio programa je bio rezerviran za glazbeni sastav »Tobija« Frame Siget u Zagrebu koji je održao kratki, ali dinamičan i veseo koncert duhovne glazbe. Večer smo završili povratkom u obitelji domaćine koje su nas opet lijepo počastile i ugostile.

Nedjelja, 15. svibnja – Treći dan susreta

Jutros smo se morali oprostiti od svojih gostoljubivih domaćina kojima smo ostavili male darove kao znakove pažnje, ali su i oni nama poklonili ponešto za uspomenu. Autobusima smo se vratili u Imotski gdje smo zajedno izmolili Jutarnju, a potom u plenumu poslušali izvješća iz nekih radova po grupama i ponekih radionica.

Svečano euharistijsko slavlje je predvodio fra Željko Tolić, provincijal provincije Presvetog Otkupitelja. U svojoj propovijedi fra Željko nas je podsjetio na riječi sv. Ivana od Križa: »U predvečerje svoga života bit ćeš pitan o ljubavi!«, tumačeći kako je zapadna civilizacija skrenula s kršćansko kolosijeka ljubavi jer malo ili nimalo voli čovjeka. »Što je ljubav?«, upitao je prisutne i nastavio: »Sveti Ivan, taj ljubljani Isusov učenik, piše: 'Bog je ljubav'! Ako je Bog ljubav, a jest, onda nas On jedini može ispravno i poučiti što je to ljubav. Evanđelja su puna divnih primjera u kojima Isus čini djela ljubavi; i uvijek s napomenom da i mi tako činimo.«

Po završetku svete mise održani su završni govori kojima se izrazila velika zahvalnost srdačnom gostoprimstvu oca gvardijana fra Zorana Kutleše, svih frataru Imotske krajine i svih Imočana koji su ugostili Framashe. Poslije ručka, koji je bio organiziran po šatorima kraj crkve, pojedine grupe Framashe su se uputile u razgledavanje Imotskog i u posjet Modrom i Crvenom jezeru. Opraštajući se jedni od drugih uputili smo se na put svojim domovima noseći u svojim srcima predivne dojmove Božje milosti i radosti zajedničkog druženja koji su nas obogatili za cijeli život.

Završavam ovaj izvještaj prenoseći želje organizatora susreta da okupljeni mladi svojim dojmovima potaknu uključanje novih članova u redove Frame i time osnivanje novih bratstava i obnavljanje starih.

fra Ivan Penava

NOVE KNJIGE I RADOVI

Ljudevit Anton Maračić, CATTASTICO D'ORO, Centro di ricerche storiche di Rovigno, Atti, XL, edizione giubilare, 2011. Radi se o opsežnoj kronici porečkog samostana sv. Franje, koju je godinama ispisivao fra Sante Brandolini, a potom dopunjavali neki drugi porečki fratri. Mnoštvo dokumenata važnih ne samo za našu nazočnost u Poreču već i za cjelokupnu povijest Grada i Biskupije.

Anselm Gruen: DESET ZAPOVIJEDI – PUTO-KAZI U SLOBODU. Prijevod zapaženog djela njemačkog benediktinca, koji je na našem knjižnom tržištu prisutan s tridesetak izdanja. Knjigu je izdala izdavačka kuća »Veritas – Glasnik sv. Antuna Padovanskoga«, uz cijenu od 55 kuna. Narudžbe prima izdavač.

Natalino Monopoli – Remo Piccolomini: MISLI BL. PAPE IVANA PAVLA II. Izdavač: Messaggero di s. Antonio, Padova. S talijanskog prevela Aleksandra Chwalowsky. Hrvatski prijevod izdala: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca, suizdavač: Kršćanska sadašnjost iz Zagreba. Djelo donosi jednu papinu misao i prigodnu molitvu za svaki dan u godini. Doživljava je velik uspjeh i u nas.

NAŠA PASTORALNA ANKETA I STATISTIKA

Na molbu i zahtjev našeg Provincijalata braća su proteklih mjeseci dobila upitnik o pastoralnom djelovanju i o pastoralnim statistikama posljednjih deset godina. Dok je prvi upitnik bio fakultativan (s rokom ispunjavanja do kraja svibnja), dakle braća nisu bila obvezatna odgovoriti, onaj o statistikama bio je (i ostaje) obvezatan za odgovorne u župama.

Na *Upitnik o pastoralnom djelovanju* stiglo je točno 20 odgovora (trećina svećenika naše Provincije, a ako se isključe braća u inozemstvu, koja nisu bila obuhvaćena, postotak je osjetno viši). Nadamo se da će do održavanja Pastoralnih susreta, početkom rujna ove godine, pastoralna anketa biti obrađena i predstavljena braći. Upitnik je ispunilo šest župnika i dva župna vikara, a vrijedi istaknuti da su svoje odgovore poslala i osmorica »70+«, što dokazuje pažnju starije braće za pastoralno djelovanje.

Statističke podatke dostavili su župnici osam (od deset) domovinskih župa, dva misionara u Njemačkoj i jedan župnik u SAD. Potiču se i ostala braća da to što prije učine.

PRAVILO I USTANOVE

fra Carlo Vecchiato

U vrijeme intenzivnog rada na obnovi našij Konstitucija, pripremna komisija objavljuje od vremena do vremena zapaženije priloge i osvrte nekih stručnjaka Reda na ovu temu. Ovdje objavljujemo vrijedan rad fra Carla Vecchiata, generalnog tajnika u prošlim mandatima i stručnjaka za franjevačku duhovnost.

Monaški su redovi u početku imali samo PRAVILO. Nakon reforme benediktinskih samostana (v. Cluny), koji su se organizirali u udruge autonomnih samostanâ, rađaju se vlastite *Consuetudines* pojedinih reformi. Tako sada imamo: Pravilo, kao zajedničku osnovu za sve, te *Consuetudines* (*Instituta*, *Constitutiones*), koje obuhvaćaju pojedinačne norme.

I prosjački redovi u svome korijenu imaju Pravilo. Sveti Franjo, koji se ne želi služiti već postojećim Pravilima, jer hoće da njegov način života bude samo Evanđelje, sastavlja svoje PRAVILO (*Protoregula* 1209./1210.); *Regula non bullata* (Ne potvrđeno pravilo iz 1221.) te *Regula bullata* (Potvrđeno pravilo iz 1223.).

Red je ubrzo osjetio potrebu za vjerodostojnim tumačenjem Pravila i Oporuke svetoga Franje: pojavile su se nove norme i naputci. Na generalnome kapitolu 1239., sazvanome u Rimu, za ministra generala izabran je fra Alberto iz Pize, engleski provincijal, koji je naslijedio brata Iliju. Na kapitolu su predstavljene prve Ustanove, koje su ravnale životom braće, osobito s obzirom na upravljanje. Ograničava se vlast ministra generala, oduzimajući mu ovlast imenovanja provincijalâ (koji će se ubuduće birati na kapitolu), kustosâ i gvardijanâ (koje će ubuduće imenovati provincijal); priznata je prevlast kapitulâ nad ministrima. Odlučeno je sazivati kapitul svake tri godine, dok je broj provincija, koji je za brata Ilije dosegao 72, smanjen na 32 provincije: 16 s ove strane Alpa i 16 prekoalpskih. Ove, kao i druge norme, postale su dije-

lom prvih Ustanova, nazvanih *ANTIQUAE*¹, koje zapravo nikada nisu objavljene, već su se pretočile u iduće:

Constitutiones NARBONENSES, usvojene na generalnome kapitolu u mjestu Narbonne (1260., ministar general – sveti Bonaventura).

U svome uvodu knjizi »*Dall'intuizione all'istituzione*« (»Od intuicije do institucije«), P. Desbonnets norme uspostavljene u Redu kako bi se obdržavalo Pravilo svetoga Franje, uspoređuje s radom beskralježnjakâ, koji, da bi preživjeli, moraju izgraditi izvanjski oklop, što ih podržava i štiti. No, oni jednako tako, u odgovarajućem trenutku, moraju biti pripravnici napustiti ga i izgraditi si drugi, u skladu s dimenzijama što su ih u međuvremenu dosegli, jer bi ih u protivnome izgrađena struktura mogla ugušiti. To je samo slika te – poput svih porredbi – posjeduje svojstvo naglašavanja pojedinih vidova, ne težeći u cijelosti odražavati stvarnost.

Franjevačko zakonodavstvo, utkano u »Ustanove«, trajno se obnavlja, već prema zahtjevima vremena, sklonostima pape koji trenutačno upravlja Crkvom, kao i novim stvarnostima Reda.

Uvod u prve Ustanove (*Narbonenses*), služi se jednom drugačijom slikom: preuzimajući sljedeće riječi Sirahove: »Gdje nema ograde, pokradu imanje« (Sir 36,25), Ustanove (skup *observantiae regulares, statuta regularia*) uspoređuju se s ogradom, potrebnom kako bi se očuvala karizma što ju je Franjo ostavio.

¹ Velikim su slovima označene glavne redakcije Ustanova kroz stoljeća.

Constitutiones Narbonenses sastoje se od 12 »rubrika« (koje će se kasnije, od sastavljanja Asiških ustanova iz 1316., nazivati »poglavljima«), poput 12 poglavlja Pravila, no bez podudaranja sa sadržajem istih:

- rubrika 1: Pristupanje Redu (11 članaka);
- rubrika 2: Odjeća (12 članaka);
- rubrika 3: Siromaštvo (24 članka);
- rubrika 4: Život unutar zajednice (23 članka);
- rubrika 5: Život kada se redovnik nalazi izvan samostana (19 članaka);
- rubrika 6: Čime se braća bave: O načinu rada (29 članaka);
- rubrika 7: Ispravljanje braće koja su pogriješila (26 članaka);
- rubrika 8: Pohod provincija (25 članaka);
- rubrika 9: Izbor ministara (23 članka);
- rubrika 10: Provincijski kapitul (27 članaka);
- rubrika 11: Generalni kapitul (28 članaka);
- rubrika 12: Molitve za preminule (8 članaka).

Kasnije redakcije *Narbonskih konstitucija*:

Assisienses I (generalni kapitul u Asizu 1279., ministar general fra Bonagracija Tielci iz Bologne);

Parisienses (generalni kapitul u Parizu 1292., ministar gen. ministar Rajmund Gaufredi iz Francuske);

Assisienses II (generalni kapitul u Asizu 1316., ministar gen. fra Mihael Fuschi iz Cesene).

Posrijedi je revizija prethodnih: zadržano je 12 poglavlja s istom tematikom, ali je proširen njihov sadržaj (pogl. 1, čl. 8; pogl. 2, čl. 5; pogl. 3, čl. 15; pogl. 4, čl. 15; pogl. 5, čl. 17; pogl. 6, čl. 35; pogl. 7, čl. 42; pogl. 8, čl. 29; pogl. 9, čl. 32; pogl. 10, čl. 23; pogl. 11, čl. 24; pogl. 12, čl. 8).

Spominje se tumačenje Pravila od strane Nikole III. (bula *Exiit* iz 1279.) te Klementa V (bula *Exivi* iz 1312.), glede siromaštva. Tekstovi su sadržani u idućoj redakciji Ustanova:

Lugdunenses I (generalni kapitul u Lionu 1325., ministar general fra Mihael Fuschi iz Cesene). Go-

dine 1328. ministar general fra Mihael iz Cesene napustio je Red te pronašao utočište kod Ljudevita Bavarskoga (u povodu spora oko siromaštva, u smislu kako niti Krist i apostoli nisu posjedovali ništa – niti pojedinačno, niti zajednički, svrstao se u redove protivne papi Ivanu XXII), pridruživši se na taj način, u protivljenju papi Ivanu XXII – protupapi Nikoli V. (fra Pietro da Corvaro, OMin.).

U takvome su ozračju sastavljene nove Ustanove:

Perpignanenses (generalni kapitul u Perpignanu 1331., ministar general fra Gerald Oddone, Francuz). Nove su se Ustanove proširile na vrlo velik broj statutâ, rubrika, strogih kazni za prijestupnike, pravilâ za upravljanje Redom i provincijama. Svaki članak navodi izvor iz kojega je izveden. Ova verzija Ustanova sadrži 21 poglavlje, različite dužine:

- Pogl. 1, Naš život i pravilo, 8 čl.;
- pogl. 2, Odanost papi, 4 čl.;
- pogl. 3, Ulazak u Red, 11 čl.;
- Pogl. 4, Oblik (izgled) habita, 9 čl.;
- Pogl. 5, Slavljenje Službe Božje, 11 čl.;
- Pogl. 6, Post, 6 čl.;
- Pogl. 7, Ponašanje pri izlasku u svijet, 14 čl.;
- Pogl. 8, Ne primati novac, 4 čl.;
- Pogl. 9, Način rada, 15 čl.;
- Pogl. 10, Braća ništa ne posjeduju, 6 čl.;
- Pogl. 11, Milostinja, 3 čl.;
- Pogl. 12, Služenje bolesnoj braći, 3 čl.;
- Pogl. 13, Pokora što je moraju vršiti braća koja su sagriješila, 9 čl.;
- Pogl. 14, Izbor ministra generala, 10 čl.;
- Pogl. 15, Provincijski kapitul i ministri, 21 čl.;
- Pogl. 16, Propovijedanje, 3 čl.;
- Pogl. 18, Ispravljanje braće, 42. čl.;
- Pogl. 19, Odnos sa ženskim samostanima, 7 čl.;
- Pogl. 20, Misionari među saracenima, 2 čl.;
- Pogl. 21, Kardinal – zaštitnik, 7 čl.
- Papa Benedikt XII, cistercit, u želji za reformom

rimske kurije u Avignonu, kao i crkvenih redova, izravno je intervenirao nametnuvši Redu tekst Ustanova obojen monaštvom, koje su nazvane:

Statuta Benedictina (1336.), u 30 poglavlja, s novim normama, i raznim monaškim običajima. No, kao što je i navedeno u buli predstavljanja *Redemptor noster*, u njihovu su sastavljanju, uz papu, sudjelovali još petorica kardinala, dva biskupa, i dva opata te i sam ministar general; šest provincijskih ministara, dva bivša provincijska ministra i pet teologa. Pomno proučavanje otkriva također i uključenje velikoga dijela raznih prethodnih Ustanova. U svakom slučaju, ton i stil u kojemu su sastavljene i naložene bili su novi te su izazvali negativnu reakciju u Redu, jer je izgledalo kao da ovaj sam nije kadar donijeti sebi zakonodavstvo za upravljanje i svakodnevni život.

Generalni kapitul iz 1337., održan prema *Statuta benedictina*, usvaja tekst koji se poziva na prethodna izdanja Ustanova Reda. Posrijedi su Ustanove zvane:

Caturcenses (generalni kapitul u Cahorsu 1337., ministar general fra Gerald Oddone, Francuz), u 16 poglavlja.

Kroz godine što su uslijedile, razni su se kapituli bavili Ustanovama:

Assisienses III (generalni kapitul u Asizu, 1340., ministar general fra Gerald Oddone), novi tekst na temelju Ustanova iz 1316., 1331. i 1337., u 12 poglavlja.

Massilienses (generalni kapitul u Marseillesu 1343., ministar general fra Fortanerije Vasalli): u 12 poglavlja, preuzima tekst iz 1260. uz dodavanje nekih novih normi.

Venetae (generalni kapitul u Veneciji, 1346., ministar general fra Fortanerije Vasalli, Francuz): dodavanje 6 poglavlja onima prethodnima iz Marseillesa.

Lugdunenses II (generalni kapitul u Lionu 1351., ministar general fra Vilim Farinier, Francuz), u 14 poglavlja, koja su djelomice nova (pogl. 1-6), a djelomice prepisana iz Ustanova iz 1337.

Na generalnome kapitolu u Asizu g. 1354. usvojen je novi tekst koji će u svojoj biti ostati na snazi sve do 1500. Posrijedi su Ustanove nazvane:

FARINERIAE (potpisao ih je ministar general fra Vilim Farinier), u 12 poglavlja (s istim naslovima). Već je na kapitolu iz 1343. bilo odlučeno vratiti se na *Constitutiones Narbonenses*, dopunjujući ih u skladu s novonastalim potrebama.

U drugoj polovici 14. stoljeća započinje reforma fra Paoluccija Trincija iz Foligna, odobrena od ministra generala te je 1388. fra Paoluccio postao i glavni njezin povjerenik. Nakon njegove smrti (1391.), reforma je obuhvaćala 60 redovnika, raspoređenih u 22 samotišta (romitorija). Nakon smrti njegova nasljednika fra Ivana da Stronconeja (1418.), bilo je 200 redovnika, raspoređenih u 34 takozvana »mjesta« (locula). Pristupanje reformi Bernardina Sijenskoga, Ivana Kapistrana, Jakova Markijskog i Alberta da Sarteano, označila je razvoj franjevačke regularne opservancije, kao i prijelaz iz lokalnoga pustinjačkoga pokreta u europski apostolski pokret.

To je stvorilo veliku napetost unutar Reda, između Zajednice Reda, koja je smatrala kako čini ispravno živjeti u skladu s primljenim papinskim povlasticama, te Opservancije, koja je sebe smatrala jedinim istinskim tumačem svetoga Franje.

Pokušaj reformacije Reda uz očuvanje jedinstva poduzet je na kapitolu u Asizu g. 1430., na kojemu su sastavljene Ustanove nazvane:

Martinianae (odobrene od pape Martina V), u 12 poglavlja, prema djelu ministra generala Guglielma da Casalea i fra Ivana Kapistrana. One, međutim, nisu postigle željeni učinak. Zajednica ih je kasnije čak opovrgla na kapitolu u Montpellieru (1446.), ponovno proglašavajući važećima *Constitutiones Farineriae*.

Budući da nije uspio pokušaj sastavljanja jedinstvenih Ustanova za čitav Red, na generalnome kapitolu u Terniju g. 1500. sastavljene su Ustanove nazvane:

Alexandrinae, u 12 poglavlja, uz tumačenje 12 poglavlja Pravila, što ih je, samo za dio Reda nazvan Zajednicom Reda g. 1501. odobrio papa Aleksandar VI. Opservancija nije bila obvezna pridržavati ih se, osim u dijelovima u kojima je tako bilo izričito naznačeno.

I dalje unutar teškog ozračja između dviju skupina Zajednice i Opservancije, na kapitolu iz

1506., nazvanom »Generalissimo«², proslavljenom u Rimu u Aracoeliju, razmatran je novi tekst Ustanova, sastavljen od papinske komisije, a potom odobren od Julija II. 1508., u cilju ponovnog ujedinjenja Reda. Te su Ustanove nazvane:

Julianae, u 12 poglavlja. Poradi velike nesloge unutar Reda, a osobito poradi protivljenja cismontanskih opservanata, papa ih je 1510. godine opozvao.

Nakon podjele Reda (1517.), za konventualce ostaju važiti *Alexandrinae*, što ih je potom 1524. odobrio Klement VII.

Na Crkvu se u međuvremenu bio obrušio vrlog luteranske reforme, na koju je Katolička crkva odgovorila obnovom što je svoj vrhunac doživjela na Tridentskome saboru (1545.-'47.; 1551-'52.; 1562.-'63.), koji se sa svoje strane istinski pokazao izvorom i pobudom procvata katoličanstva.

I naš je Red osjetio dobrobiti toga novoga duhovnoga ozračja. Na generalnome kapitolu u Firenci 1565. usvojene su Ustanove što ih je kasnije odobrio papa Pio IV. te koje se nazivaju:

PIANAE, u dvanaest poglavlja, shvaćenih kao objašnjenje 12 poglavlja Pravila. U njima su uzeti u obzir dekreti Tridentskoga sabora te je uvedeno načelo »zajedničkoga vlasništva«.

Slijedeći je temeljni tekst Ustanova nazvanih:

URBANAЕ, sastavljenih na generalnim kapitolima u Rimu g. 1617., 1623. i 1625., dok su ministri generali bili, redom, fra Giacomo Montanari, fra Michele Misserotti i fra Felice Franceschini, dok ih je odobrio papa Urban godine 1628. Sve su prethodne Ustanove opozvane. Ove, pak, Ustanove vraćaju konventualcima pravo biti istinskim sinovima svetoga Franje, iako su prihvatili živjeti u skladu s papinskim povlasticama i izjavama te upozoravaju one koji bi ih radi toga optuživali da ne obdržavaju Pravilo, kako ih zbog toga čeka izopćenje. Propisano je, između ostalog, kako se Ustanove ne smiju mijenjati. Ako bi na generalnim kapitolima i bile izvršene kakve izmjene, one se i dalje moraju nazivati *Constitutiones Urbanae*.

² Kapitul je nazvan »Generalissimo« (»Najgeneralniji«), jer su na njemu sudjelovali konventualci, opservanti te predstavnici ostalih manjih skupina: klarenci, amadejiti, koletanci i gvalupljani.

Upravo je tako i bilo s tekstovima odobrenima za francuske provincije nakon ujedinjenja opservanata i konventualaca g. 1771. (*Constitutiones Urbano-Clementinae*), kao i sa skraćenim te ublaženim tekstom – s obzirom na strogost ukorâ (cenzura) – iz 1823., što ga je odobrio papa Pio VII (*Constitutiones Pio-Urbanae explanatae*).

U biti su *Constitutiones Urbanae* ostale na snazi sve do nove redakcije g. 1932. Sačuvavši strukturu od 12 poglavlja, tekst je prikazan kao priručnik za život jednoga franjevca konventualca, obuhvaćajući sve prilike u kojima se on može zateći.

Nakon objavljivanja novoga Zakonika kanonskoga prava g. 1917. pokrenuto je i sastavljanje novoga teksta Ustanova, usvojenih na kapitolu u Asizu 1930. te odobrenih od pape Pija XI. 1932. One više ne nose ime pape koji ih je odobrio (potvrdio), već su poznate jednostavno kao:

CONSTITUTIONES ORDINIS FRATRUM MINORUM CONVENTUALIUM, *ad Codicem Iuris Canonici conformatae*. I one su sastavljene u 12 poglavlja, kao objašnjenje 12 poglavlja Pravila, podijeljenih u *Naslove*. (Dotadašnjemu običaju njihova objavljivanja na latinskome jeziku, pridružena je i talijanska verzija »na korištenje braći laicima«, vrlo pregledna).

Nove Ustanove slijede one zvane *Urbanae* u svome postavljanju, podjeli i nazivima *Naslova*, uvodeći ono što je propisao novi ZKP.

Kratka usporedba koja slijedi odnosi se na *Urbanae explanatae* (koje – iako sažetak *Urbanae* – u izdanju iz 1888. sadrže čak 244 gusto napisanih stranica) te Ustanove iz 1932. kako bi se naglasile novosti. U Ustanovama iz 1932. izostavljena je polemika bilješka glede identiteta franjevaca koji su usvojili tumačenje i povlastice Crkve³.

Uvedeno je malo sjemenište (*probandat*), prije novicijata. Dio dobara novaka može ići samostanu

³ Spor – međutim – nije još bio dokončan na početku stoljeća, ako u jednome pismu upućenu trima franjevačkim obiteljima: OFM, OFMConv i OFMCap, kardinal Vives, prema izričitu nalogu pape Pija X. od 15. rujna 1910. osporava pridržavanje isključivo sebi – od strane bilo koje od navedenih triju obitelji – neprekinute sukcesije svetoga Franje, čime bi se impliciralo kako konventualci nisu istinski franjevci, jer žive prema povlasticama dobivenima od Crkve.

novicijata, kako bi se pokrili troškovi prehrane i odjeće novicijata. S oblačenjem se ponovno postiže krsna milost (n. 98 – jednako stoji i u *Urbanæ*).

Primanje u novicijat vrši se tajnim glasovanjem braće svećenikâ s položenim vječnim zavjetima iz samostanske obitelji.

Novost Ustanova iz 1932.: uvođenje privremenih zavjetâ (na tri godine ili do navršene 21. godine života – čl. 149-158); propisivanje godišnjih osmodnevnih duhovnih vježbi; poticanje na pobožnost Bezgrešnoj Djevici i Presvetome Srcu Isusu (206-207).

Tu je još i lik oblata, koji živi redovničkim životom bez obavljenog novicijata i položenih zavjetâ.

Najvažnija se novost nalazi u IV. poglavlju o siromaštvu, uvođenjem novoga Naslova VI: Savršen život u zajedništvu. Još su Urbanove ustanove predviđale mjesečno dodjeljivanje džeparca, »*modica pecuniae summa*« za najnužnije potrebe (pogl. IV, Nasl. 7,2), kao i mogućnost prema kojoj redovnik smije kod sebe zadržati novac što mu je poglavar dao za propovijedanje, ili u neke druge svrhe, kao što su »kupnja knjiga, odjeće, ili drugih potreština, ne povređujući pritom siromaštvo«, za što je bio dužan godišnje podnositi račun poglavarima (pogl. IV, Nasl. 7,4).

ZKP iz 1917. propisao je kako u kućama novicijata i bogoslovijama zajednički život mora biti potpun, jer u protivnome bogoslovi ne mogu biti primljeni u sveti red. Zajednički život valja održavati ne samo u odnosu na svakodnevni raspored (zajednička djela), već također i u smislu jednakosti prehrane, odijevanja i smještaja, koji moraju odgovarati zavjetu siromaštva. Sve ono što redovnici (uključujući tu i poglavara) steknu na bilo koji način, uključuje se u dobra kuće, provincije, ili pak Reda te primljeni novac ide u zajedničku blagajnu. Na taj se način ukida pekulij, odnosno, osobno raspolaganje novcem.

Ustanove obuhvaćaju sve to: »U našem Redu posvuda se mora i svi moraju vjerno i strogo provoditi savršen zajednički život, prema dekretima Svete Stolice, čime se odbacuje svaka iznimka, eventualno dodijeljena u pojedinačnim slučajevima« (402). Istovremeno snažno opetuju vrijednost siromaštva: »Braća se podsjećaju kako su iz ljubavi prema Kristu prigrllila blago preuzvišene

siromaštine te stoga neće tražiti ništa što se protivi svetoj siromaštini i što se povodi za ispraznostima, težnjama, ili pak poticajima ovoga svijeta« (404).

Smatraju također potrebnim naglasiti kako Red – iako je stekao mogućnost zajedničke imovine – ne namjerava kupovati, niti pak primati (osim iz potrebe ili nužde), nekretnine, svjestan kako njihovo posjedovanje i upravljanje njima može ugroziti redovnički život (358). Na tu se temu vraća u čl. 469: »Iako je naš Red, u skladu s dekretima Tridentskoga sabora, kao i dopuštenjima papa, prihvatio načelo zajedničke imovine, svejedno i dalje za svakog pojedinog redovnika vrijedi preuzvišena siromaština«.

Iz Ustanova g. 1932. nestaje pripadnost samostanu (477): redovnik se vezuje ili uz provinciju, ili uz misiju. U Redu je, štoviše, uspostavljena misionarska »Crociana«, koja neposredno ovisi o ministru generalu za potrebe misija.

Nestaje također i raspodjela samostanâ u četiri razreda: samostani prvoga razreda (s preko 60-oro braće), drugoga razreda (s preko 40-oro braće), trećega razreda (s preko 20-oro braće) te četvrtoga razreda (svi ostali). Da bi postao formirana kuća, samostan treba imati najmanje šestoro braće, od kojih barem četvorica trebaju biti svećenici. Ostale se kuće trebaju smatrati neformiranim kućama ili rezidencijama (prebivalištima) (490-91). Uvodi se tekst o Svetom Asiškome samostanu, koji uživa najveće dostojanstvo. Kustos Asiškog samostana bira se na generalnom kapitolu te je pravima izjednačen s ministrom provincijalom. U Svetome samostanu postoji misionarski kolegij (497-503).

Teme vezane uz ispovijed pridržanih slučajeva i ispovijed braće (pogl. VII), kao i one koje se tiču vlasti unutar Reda, postupaka ministra generala i provincijala, generalnog i provincijskog kapitula, kustodijâ (shvaćenih kao dijelova provincija koje se sastoje od najmanje tri samostana) te gvardijana (pogl. VIII), obrađuju se na temelju novog ZKP-a. Novo je poglavlje o župama (698-707). Samostanski kapitul i dalje ostaje pridržan isključivo za redovnike s položenim vječnim zavjetima, a koji su ujedno i svećenici.

I poglavlje IX., koje se odnosi na propovjednike, doživjelo je obnovu u odnosu na ono Urbanovo (više se ne govori o dvjema vrstama propo-

vjednika, od kojih prve imenuje general, a druge provincijal, uz popis samostana prvoga razreda).

Poglavlje X., obrađuje teme o prijestupima i kaznama što ih oni povlače za sobom. Ispušteno je poglavlje o prijestupima iz Urbanovih Ustanova, kao i kazna samostanskoga zatvora. Govori se većinom o otpuštanju iz Reda u skladu s novim ZKP-om, dok neizmijenjenom ostaje materija o kaznama u slučajevima predviđenima općim (zajedničkim) pravom.

Poglavlje XI. ostalo je u biti neizmijenjeno.

U poglavlju XII. govori se o misijama: dok su Urbanove Ustanove sadržale samo jedan paragraf od svega nekoliko redaka, Ustanove iz 1932. posvećuju više prostora misionarskoj djelatnosti provincija te uvode lik tajnika Reda za misije (859-868).

Jednako su tako neizmijenjenima, u odnosu na Urbanove Ustanove, ostali tekst o kardinalu – zaštitniku Reda (869) te konačni poticaj na obdržavanje Ustanova (870).

U Ustanovama iz 1932. usvaja se metoda postupne numeracije svih članaka redom.

Dah Drugoga vatikanskog sabora

Trideset godina nakon proglašenja naših Ustanova, otvoren je Drugi vatikanski sabor. Crkvu su pomladili svjež zrak i Duh Sveti. Svi su redovnički instituti pozvani vratiti se na ishodište vlastitog utemeljenja, kako bi ondje pronašli istinsku karizmu te ponovno iščitati svoj identitet u svjetlu vlastite povijesti, nauka Crkve i promijenjenih zahtjeva vremena.

Drugi vatikanski sabor obnavlja pojam Ustanova, napuštajući razmjerno djelomično i ograničeno njihovo shvaćanje kao nekog kodeksa, gotovo propisâ za zajednicu, da bi se vratio na njihovo prvotno značenje, a to je njihovo shvaćanje kao temeljnoga zakona koji utvrđuje bitne elemente života i poslanja jednoga redovničkog instituta.

Sabor od redovničkih instituta zahtijeva razmatranje svojih konstitucija (PC 3), u skladu s temeljnim načelima sveukupne redovničke obnove (PC 2); potom, »motu proprio« pape Pavla VI. »Ecclesiae sanctae« određuje kako tekst novih Ustanova

va mora sadržati: 1) evanđeoska i teološka načela redovničkoga življenja i njegove povezanosti s Crkvom; 2) pravne norme potrebne za jasno utvrđivanje značaja, ciljeva i sredstava instituta o kojemu je riječ. Povezanost ovih dvaju elemenata nužna je kako bi se izbjegao tekst koji je isključivo pravne, ili pak isključivo poticajne naravi.

Novi Zakonik kanonskoga prava, donesen 1983. predstavlja Ustanove kao konkretan izričaj naročitog načina nasljedovanja Krista u svakom pojedinom redovničkome institutu te utvrđuje elemente što ih one nužno moraju izričito sadržati, kao što su:

- a) nakane utemeljiteljâ s obzirom na narav, cilj, duh i značaj svakoga pojedinog instituta, kao i njegovu zdravu predaju (kan. 578);
- b) temeljne norme koje se odnose na upravljanje, stegu, uključivanje i formaciju pripadnika, kao i samo pitanje zavjetâ (kan. 587, par. 1);
- c) duhovne i pravne elemente za normalan razvoj instituta, ne umnažajući pritom nepotrebno broj normi (kan. 587, par. 3).

Uzimajući u obzir sve navedeno, i naš se Red prihvatio preformulacije svojih Ustanova. Započelo je revno razdoblje rada, što je obuhvatilo svu braću, putem upitnika o različitim pitanjima redovničkoga života. Različiti su odbori izvršili posao sintetiziranja, koji je proučen te malo-pomalo *ad experimentum* odobren na različitim redovitim, kao i izvanrednim generalnim kapitulima, održanima 1969., 1972., 1975., 1978., 1981. i 1983. godine.

Upravo zahvaljujući provjeri teksta *ad experimentum*, bilo je moguće pri njegovu sastavljanju uvažiti razne crkvene dokumente objavljene u međuvremenu, istovremeno iskustveno provjeravajući najznačajnije novosti, osobito na području glasovanja te sudjelovanja, putem izborâ, u upravljanju bratstvom.

Između ostaloga, u obzir je uzeta također i norma novoga Zakonika kanonskoga prava prema kojoj u novome zakonodavstvu Reda valja razlikovati sljedeća dva teksta:

- a) **Ustanove**, odnosno, temeljni zakonik, koji obuhvaća gore navedeno (karizmu svetoga Franje i način življenja zavjetâ; temeljne norme

koje se odnose na stupanje u Red i formaciju; život molitve, bratski život, apostolat, kao i norme vezane uz strukturiranje Reda i upravljanje njime);

b) Generalne statute, odnosno, drugotni zakonik, koji obuhvaća ponešto praktičnije norme provođenja Ustanova, promjenljive već prema zahtjevima vremena.

Jednom službeno donijete, Ustanove imaju značaj stabilnosti te su zbog toga izmjenljive jedino uz suglasnost nadležnih crkvenih vlasti, dok su Statuti – upravo zahvaljujući svojoj naravi – podložni reviziji i ažuriranju od strane samoga Reda, na generalnim kapitulima.

Nove **USTANOVE REDA FRANJEVACA KONVENTUALACA SVETOGA FRANJE**, odobrene na generalnome kapitolu 1983., potvrđene od Kongregacije za redovništvo dekretom od 2. listopada 1984., te proglašene od ministra generala fra Lanfranca Serrinija 4. listopada 1984., stupile su na snagu 25. ožujka 1985.

Osobitosti Ustanova

a) Njihova posvemašnja novost. Nisu posrijedi izmjene i dopune prethodnih, kao što su to bile Ustanove iz 1932. u odnosu na Urbanove konstitucije.

b) Njihova sažetost: svega 206 članaka, uglavnom kratkih, u odnosu na 870 članaka prethodnih Ustanova. Uvažen je navod ZKP-a: »Neka se norme ne umnažaju bez potrebe« (kan. 587, par. 3).

c) Njihova podjela u šest poglavlja, napuštajući tako tradicionalnu strukturu od dvanaest poglavlja Ustanova, prisutnu u gotovo svim njihovim tekstovima kroz protekla stoljeća.

d) *Duhovni uvod*, koji prethodi pojedinim poglavljima te prema nakani zakonodavca želi tvoriti karizmatički temelj normi koje slijede. Nije posrijedi tek obični dodatak, već sam korijen, koji čitavome poglavlju predstavlja žilu kucavicu.

Struktura Ustanova

Sadašnje Ustanove nisu strukturirane prema 12 poglavlja Pravila (koje trajno ostaje temelj i pola-

zišna točka te se zato donosi neposredno ispred teksta Ustanova), već prema šest velikih jezgri franjevačkoga redovničkoga života, a to su: evanđeoski život, odgoj i izobrazba braće (formacija), život s Bogom, obiteljski život braće, apostolski život i uprava Reda.

U konačni su tekst ušli: karizmatički duh posredovan konventualskom tradicijom (npr.: s obzirom na molitvu, na apostolat, na upravu), iskustvo Reda u ovom našem vremenu (npr. struktura provincija, kustodija, delegatura), naputci Crkve dati preko saborskih tekstova, poslijesaborskih dokumenata, Zakonika kanonskoga prava (npr. norme vezane uz formaciju, izlazak iz Reda, vlast /upravljanje), pitanja našega vremena (npr. pastoralna djelatnost, odnos s ostalim franjevačkim obiteljima, konferencije).

Eto sažetka Ustanova:

Pogl. I – Evanđeoski život braće

Duh. uvod: »Svevišnji [mi] objavi da moram živjeti po svetom Evanđelju« – »nasljedovati primjer i nauk Gospodina našega Isusa Krista«, koji je dao život kako ne bi zanijekao poslušnost Ocu« – »Zbog toga mala braća ponizno i radosno prigrljuju uzvišeno siromaštvo Gospodina Isusa« – »u staležu savršene uzdržljivosti (...) iskusiti kako je sveto i lijepo 'imati takva brata'« – »Oplužujmo Pravilo (...) uvijek podložni i pokorni (...) svetoj Crkvi«.

I. naslov: Sastavni dijelovi Reda: naziv i karizma (3 čl.: br. 1-3);

II. naslov: Zavjetovanje: općenito značenje, vrijednost i zahtjevi pojedinih zavjeta (16 čl.: br. 4-19);

III. naslov: Zavjetovanje Pravila, Ustanove, Statuti (6 čl.: br. 20-25);

IV. naslov: Struktura Reda: Sveti asiški samostan, provincije, kustodije, samostani (6 čl.: br. 26-29).

Pogl. II – Odgoj i izobrazba braće

Duh. uvod: »Ako bi tko po Božjem nadahnuću htio prihvatiti naš život i pristupio braći, neka ga ova ljubazno prime« – »primjer vlastitog života, najbolja preporuka« – »Kandidatu koji (...) toliko

je naravno i vrhunaravno zreo (...) ministar neka razloži naš način života« – »Koji su primljeni u Red (...) neka (...) nauče kako su došli u školu poniznog Krista« – »Kad završi vrijeme kušnje, koji se prima-ju u poslušnost već time obećaju da će – obdržavajući evanđeoske savjete – slijediti stope Gospodina« – »Neka se odgajanci (...) odgajaju uz spontanu i velikodušnu suradnju, oslonivši se na (...) pomoć odgojitelja« – »nauče sadržaj i smisao« Pravila i života«.

I. naslov: Promicanje redovničkih zvanja (2 čl.: br. 30-31);

II. naslov: Primanje u Red: podobnost kandidata (4 čl.: br. 32-35);

III. naslov: Novicijat i zavjetovanje: novicijat, privremeni i svečani zavjeti (11 čl.: br. 36-46);

IV. naslov: Obrazovna načela: uloga sjemeništa, odgojitelja, zajednice (7 čl.: br. 47-53);

V. naslov: Duhovna izobrazba: izobrazba glede obveza redovničkoga zavjetovanja te iz područja liturgijske i osobne molitve (3 čl.: br. 54-56);

VI. naslov: Znanstvena, tehnička i pastoralna izobrazba: formacija kandidata za svećeništvo, za redovničku braću, trajna formacija (6 čl.: br. 57-62);

VII. naslov: Pripravnici za svete redove (4 čl.: br. 63-66).

Pogl. III – Život s Bogom

Duh. uvod: »Žarko smo potaknuti (...) da svoje srce upravimo Ocu« – »Gospodinu našem Isusu Kristu 'utecimo se kao pastiru'« – »tebe, Boga Oca, ponizno molimo da ti (...) za sve (...) zahvaljuje Gospodin naš Isus Krist (...) molimo božanske hvale« – »u zajedništvu s Bezgrešnom Bogorodicom, Majkom Crkve, Kraljicom svijeta« – »blaženi je Franjo velikom radošću prihvatio obraćenje srca Bogu svemogućemu i odlučio 'započeti pokoru'« – »blaženoga Franje, koji je (...) živio u punom zajedništvu s Trojedinim Bogom po Isusu Kristu«.

I. naslov: Duh i život molitve (2 čl.: br. 67-68);

II. naslov: Liturgijska molitva: Euharistija, časoslov (5 čl.: 69-73);

III. naslov: Ostali sveti čini: pobožnost Presvetoj euharistiji, Riječ Božja, razmatranje, duhovne vježbe, pobožnost Blaženoj Djevici Mariji i svecima (7 čl.: 74-80);

IV. naslov: Pokora: sakrament pomirenja, mrštenje, post (5 čl.: 81-85).

IV. poglavlje – Obiteljski život braće

Duh. uvod: Red je bratstvo čiji su se članovi »svi međusobno sjedinili jedino bratskim vezama i potrebom (...), oni koje je privukao isti duh i rodio isti otac« – »Crkvu, u kojoj vjernici dioništvom vjere i ljubavi postaju udovima Kristovim (...) jedno srce i jedna duša« – evanđeoski život »karakteriziraju zavjeti i apostolat, i život u zajednici (...) treba da zajedno oblikuju cjelovit život male braće« – »blaženi Franjo zapovijeda da se braća i ministri sastaju s ministrom generalom na kapitulima« – »postavši evanđeoskim glasnikom, obilazio gradove i sela (...) naviještajući Božje kraljevstvo« – »svi koji serafsko-ga Franju imaju zajedničkim ocem, [neka] trajno gaje bratsko zajedništvo«.

I. naslov: Franjevački bratski život: bratski život na različitim razinama (opći, provincijski, samostanski); između poglavarâ i braće, između same braće, u odnosu na bolesne (7 čl.: 86-92);

II. naslov: Vršenje zajedničkog života: molitva, zajednički stol, rekreacija, klauzura, habit, putovanja, odnos s roditeljima, rođacima i dobročiniteljima (9 čl.: 93-101);

III. naslov: Djelo ljubavi prema pokojnima (1 čl.: 102);

IV. naslov: Zajednička uprava dobara: na svim razinama: općoj, provincijskoj, samostanskoj (11 čl.: 103-113);

V. naslov: Odnos prema drugim franjevačkim obiteljima: Prvim redom, Drugim redom te FSR-om (3 čl.: 114-116);

VI. naslov: Zaštita bratskog života: bratska opomena, napuštanje Reda (3 čl.: 117-119).

V. poglavlje – Apostolski život braće

Duh. uvod: »Odlučno zahtijevam da i druga braća obavljaju neki čestit posao« – »Neka rade vjerno

i predano» – »Sveti otac Franjo, netom ga je Krist pozvao u apostolsku službu« – »Pođite (...) i naviještajte ljudima mir i pokoru« – »Tko god bi od braće htio ići među Saracene i ostale nevjernike, neka pođe dopuštanjem svog ministra i sluge«.

I. naslov: Temelj franjevačke djelatnosti: sudjelovanje u apostolskome poslanju Crkve, duh u kojemu valja djelovati (5 čl.: br. 120-124);

II. naslov: Područja i oblici djelovanja braće: okruženja, ciljevi i oblici apostolata (15 čl.: br. 125-139);

III. naslov: Usklađivanje bratske djelatnosti: zadaća poglavara (provincijski kapitul, ministar provincijal, gvardijan); župe (8 čl.: br. 140-147);

IV. naslov: Misijska djelatnost Reda: narav misije, priprava misionara, način obavljanja misije (7 čl.: br. 148-154).

VI. poglavlje – Uprava Reda

Duh. uvod: »Poglavar (...) Reda [Crkva je] pripojila sebi kao sudionike svoje vrhovne službe u upravi bratstva« – »ministar general (...) mora biti čovjek vrlo ozbiljna života, velike razboritosti, dobra glasa. Želio bih da ga svi poštuju kao Kristova zamjenika« – »Sva braća koja su postavljena za ministre i sluge ostale braće neka svoju braću porazmjestite po krajevima i mjestima, (...) neka ih često pohađaju, te duhovno opominju i učvršćuju« – »Blaženi je Franjo smatrao bratske kapitule od najveće važnosti također i za unapređenje uprave Reda«.

I. naslov: Nositelji vlasti u Redu: kapitul, poglavari i njihovi definatoriji (6 čl.: br. 155-160);

II. naslov: Službe: opće službe; provincijske i one koje se vode kao provincijske, samostanske; način biranja, trajanje službi (10 čl.: 161-170);

III. naslov: Generalni kapitul: sazivanje, članovi (4 čl.: br. 171-174);

IV. naslov: Generalni i njegov definatorij: vlast provincijalnog ministra, ovlasti generalnih definatora i kapitularnog kustosa (9 čl.: 175-181);

V. naslov: Provincijski kapitul: sazivanje, članovi (4 čl.: br. 182-185);

VI. naslov: Provincijalni ministar i njegov definatorij: vlast provincijalnog ministra, ovlasti provincijskih definatora i kapitularnog kustosa (9 čl.: br. 186-194);

VII. naslov: Generalni i provincijski kustosi i njihovi definatoriji: generalna i provincijska kustodija, ovlasti kustosa (3 čl.: br. 195-197);

VIII. naslov: Konferencije: narav konf. i njihovo djelovanje (3 čl.: br. 198-200);

IX. naslov: Uprava samostana: gvardijan, samostanski kapitul, raspoređivanje braće po samostanima, prijelaz u drugu provinciju (6 čl.: 201-206).

Važniji vidovi Ustanova

Duhovna utemeljenost života

Osim u *Duhovnome uvodu* u svakom pojedinom poglavlju, Ustanove također i unutar samih poglavlja ističu kako se život franjevca konventualca sastoji od klanjanja, osluškivanja i odgovora u ljubavi. Bog, vidljiv u Isusu Kristu, temelj je i uvir života.

Evo nekoliko citata:

Ljubiti Boga svim srcem i suobličiti se Isusu Kristu neposredno se doživljava kao cilj života (3,2; 4; 67,1).

Braća su poslušna poglavarima »kako bi se jedino s voljom Božjom izravno sjedinila po primjeru Isusa Krista, koji je došao da vrši volju Očevu« (5), »u duhu vjere i ljubavi spram volje Božje« (6,3); »u vršenju svoje dužnosti poglavari neka nastoje upoznati Božju volju« (8,1).

Braća polažu zavjet siromaštva »da bi Bog, koji je najveće dobro, bio njihovo jedino duhovno bogatstvo i da bi, oslobođeni od svake brige za ovaj svijet, lakše ljubili nebeskog Oca« (9,1). Neka neprekidno imaju na umu kako su na ovome svijetu siromasi i putnici (11,1) te kako su pozvani odbaciti svaku suvišnu brigu i neka se povjere Providnosti nebeskog Oca (12,1). Nadalje, siromahe »svi redovnici moraju napose ljubiti radi Krista« (14,3).

»Zavjetom potpune čistoće, (...) braća se dragovoljno predaju samom i jedinom Bogu, (...) radi Krista i njegova Kraljevstva« (18,1). »Gospodina Boga treba u svim stvorovima ljubiti čistim srcem, neporočnim tijelom i svetim djelovanjem« (19,3).

»Novaci (...) neka budu (...) pripremani da se posvete djelima Reda, ostvarujući onu povezanost s Kristom iz koje treba da proizlazi sva njihova apostolska djelatnost« (38,2). Svečanim se zavjetovanjem »brat doživotno posvećuje Bogu« (45,3).

»Prva i poglavita dužnost odgajanika neka bude razmatranje božanskih istina i stalno sjedinjenje s Bogom po molitvi« (55,1; 67,1-2), kako bi se – poput sv. Franje – pretvorio u utjelovljenu molitvu (67,3).

»Odgajanci neka se, po primjeru Gospodina našega Isusa Krista (...) privikavaju na manualni rad« (57,2); »Neka braća nastoje uvijek posjedovati Duh Gospodnji (...) te neka (...) gaje zajedništvo s Ocem«; »neka svaki pojedini brat, nakon što se u svojim molitvama tješnje sjedinio s Bogom, pomno nastoji da sjedinjenje s istim Bogom Ocem u svagdašnjem životu čuva« (68,1-2; usp. 80,1; 87,3; 95,1). »Braća neka nastoje da sve prosuđuju u svjetlu vjere« (68,3). U svetoj misi, »neka se uče prinositi sebe s božanskom Žrtvom« (70,1), a u časoslovu neka osjete kako se sjedinjuju s »hvalama što ih je Krist, veliki svećenik, započeo na ovom svijetu« (71,1).

»Braća neka štiju Gospodina Krista nazočna u Presvetoj euharistiji (...); [neka im] bude na srcu razgovor s Kristom Gospodinom« (74); »neka također uvijek ljube i štiju božanska Pisma, kojima nebeski Otac ljubazno ide ususret svojim sinovima i s njima razgovara«; »neka (...) stalno razmatraju Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista« (75); »sinovskom odanošću i u duhu posvete štiju Blaženu Djevicu Mariju« (78).

»Braća neka nastoje podržavati zajedništvo života s Bogom također prikladnim pobožnostima, kojima su Serafski otac i ostali naši pređi običavali iskazivati i slaviti svoju pobožnost prema otajstvima Kristova života« (80); »Neka stoga neprekidno prikazuju Bogu nevolje ovog života, bolesti, progone (...) te napokon na času smrti (...) predadu sâm život u ruke Božje« (83; 92,2).

»Zajedništvo bratske ljubavi neka se na poseban način promiče putem generalnih i provincijskih kapitula, na kojima se treba izraziti, učvrstiti i usavršiti bratstvo čitavog Reda ili cijele provincije, okupljeno u ime Gospodnje« (88,1). »Na (...) samostanskom kapitolu (... braća živo nastoje da bi,

u Gospodinu, pretresla sve što se tiče obiteljskog, duhovnog i apostolskog života« (88,2).

»Poglavarari neka tako vrše svoju vlast nad braćom da time braći izraze ljubav kojom ih Bog ljubi« (90,1).

»Braća koja sačinjavaju jednu obitelj neka također sudjeluju kod zajedničkog stola, izražavajući tako međusobnu ljubav i sličnost s euharistijskom gozdom« (95,2).

Na kapitulima koji se bave apostolatom i upravom Reda, duhovna se pitanja trebaju rukovoditi Duhovnim uvodima.

Bratstvo

Od samoga svojega početka, Ustanove ističu kako braća tvore jednu obitelj; kako svi trebaju sudjelovati u životu i djelima zajednice te kako svi imaju jednaka prava i dužnosti. I dodaju: »Osim onih koje proizlaze iz svetog reda; Crkva naime naš Red ubraja među kleričke ustanove« (1,2). Više ne postoji razlika između braće redovnika i braće svećenika, kao što je to bio slučaj u prethodnim Ustanovama. Svi tvore samostanski kapitul i sudjeluju u njemu (203,1), kao trenutku i sredstvu bratskoga života (88,3); svi su odgovorni za upravljanje samostanom: za stvari koje se tiču duhovnoga, obiteljskoga i apostolskoga života zajednice (88,2), dnevni red (94), uspješan ishod trenutaka provedenih u zajedništvu (95,1-3), brigu o kući (95,4), upravljanje dobrima (103,1; 112,1), zadaće što ih valja izvršiti te praćenje djelatnosti pojedine braće (143,2).

Sudjelovanje sve braće zahtijeva se također i kod pripreme provincijskoga kapitula, putem izbora delegatâ, ako već ne i osobnoga sudjelovanja, u izboru provincijalnog ministra (184), odnosno, sudjelovanja u čitavome provincijskome kapitolu (183,2).

Braća tvore jednu obitelj te se neprestano moraju brinuti o njezinu jedinstvu i oživljavati ga. Ta obitelj mora biti poput dinamičnoga središta njihovoga evanđeoskoga, duhovnoga i apostolskoga života (26,1). I kada se, iz bilo kojeg razloga, nalaze izvan samostana, »neka im bude milo navraćati mišlju u vlastitu zajednicu« (95,4). Taj se duh obitelji odnosi i na one koji su Red napustili (117), kao i na pokojne (102).

Duh bratstva treba voditi također i odnos poglavara prema povjerenoj mu braći (ljubiti ih ljubavljom kojom ih ljubi Bog), kao i onaj braće prema poglavaru (»braća neka budu radosnim srcem povezana sa svojim poglavarima (...); neka (...) sudjeluju u njihovim brigama« (90) te ujedno i odnos braće među sobom. Članak 91 u tom je smislu osobito znakovit i bogat: »Braća neka uzajamnu ljubav uvijek očituju djelima izgrađene uljudnosti, te neka jedni drugima iskazuju razne duhovne i materijalne usluge, potpomažući napredak i djelovanje jedan drugoga. Braća neka izbjegavaju bilo kakva prosuđivanja, riječi ili djela koji bi mogli priječiti ili remetiti mir, ljubav ili čine bratske ljubavi a pomnjivo neka bdiju da se u bratstvo ne ušulja podjela ili davanje prednosti osobama na temelju položaja ili dobi, što radije treba biti nov izvor ljubavi i zajedništva. Spremno pak neka oprostite svaku uvredu, ako bi slučajno do toga došlo«.

I vlast je potrebno vršiti u duhu bratstva, kao službu što je neki vrše na korist braće: »U vršenju svoje dužnosti poglavari neka nastoje upoznati Božju volju u duhu ljubavi i služenja« (8,1), »neka tako vrše svoju vlast nad braćom da time braći izraze ljubav kojom ih Bog ljubi, (...) neka im prije svega na srcu bude dobrobit zajednice i pojedine braće« (90,1). Još su snažnije riječi svetoga Franje što ih donosi Duhovni uvod u VI. poglavlje, c): »Oni koji su postavljeni nad ostalima, neka se zbog toga predstojništva isto toliko raduju kao kad bi im bila povjerena služba da braći peru noge. Kome je povjereno da ga slušaju, (...) neka bude (...) sluga ostale braće«.

Vrlo je lijep također i članak 92,1, koji se odnosi na skrb o bolesnoj braći: »Poglavari i ostala braća neka trajnom i brižnom ljubavlju pomažu starijoj braći i neka dvore bolesnu braću, te neka im pružaju duhovnu utjehu, osobito po svetim sakramentima«.

Jedan od načina održavanja duha obitelji jest i informiranje. Stoga se poglavarima preporučuje slanje pisama i obavijesti o djelima kapitulâ i definitorijâ, kao i o svemu onome što se tiče života bratstva (166,1).

Konkretan je oblik bratstva potom i dioba materijalnih dobara između provincija, kao i između kuća ista provincije, kako bi one što posjeduju

više dobara na taj način pomogle onima koje trpe oskudicu (14,2).

Obraćanje pozornosti pojedinoj osobi

Posrijedi je nedvojbeno jedan od plodova naše doba, ali je utvrđen u onome kršćanskome viđenju koje u svakome čovjeku gleda Božje stvorenje dostojno najvećega uvažavanja.

Nekoliko primjera:

»Neka se najveća briga posveti tome da se već u samim počecima braća priuče na spontanost i odgovornost u molitvi i radu« (123,2).

Poslušnost braće »ne samo što ne umanjuje dostojanstvo ljudske naravi, već ga privodi do veće zrelosti, obogativši ga slobodom djece Božje« (5).

Poglavari trebaju obraćati pozornost na povjerenju im braću te ih štoviše i poticati na suradnju te ih voditi na način koji će im omogućiti djelatnu i odgovornu suradnju u vršenju njihovih zadaća i poduzimanju inicijativa (8). Takva se suradnja i osjećaj odgovornosti traže i u životu bratstva (87,2-3).

Kada je riječ o slanju braće na neki oblik specijalizacije, potrebno je voditi pozornost ne samo o potrebama i zahtjevima provincije, već također i o naročitim darovima i nagnućima svakog pojedinog brata (61,1). Navedenu je pozornost potrebno nastaviti obraćati i nakon završenih studija, kako bi se svaki pojedinik mogao prilagoditi, nastaviti usavršavati te sudjelovati u onim inicijativama koje pridonose njegovoj formaciji te ujedno imati prigodu i prekinuti redovni rad, kako bi uzeo slobodnu godinu (62).

Opravdane inicijative pojedine braće ne samo što se ne smiju sputavati, već ih naprotiv valja poticati, vodeći pritom računa o njihovu usuglašavanju s nastojanjima zajednice, zbog čega ih se ne smije razvijati odvojeno od nje (89). Na taj način, »tko je (...) obdaren kakvom posebnom karizmom, neka se njome služi na izgradnju Božjega kraljevstva, pod vodstvom nadležne vlasti i uz pomoć ostale braće« (139,2).

Kod dodjeljivanja različitih zadaća apostolata, poglavari trebaju voditi računa o nagnućima i sposobnostima pojedine braće (124,1), kao i njihovoj

redovničkoj i pastoralnoj te doktrinarnoj i tehničkoj osposobljenosti (144,2).

Crkvena dimenzija

Sveti je Franjo svoj put započeo odgovarajući na poslanje Krista Raspetoga: »Pođi popraviti moju kuću (...).«. To je poslanje želio živjeti u vjernosti Katoličkoj crkvi i za njezinu dobrobit.

Naše se bratstvo razvilo u konventualnosti, kako bi moglo spremnije služiti Crkvi djelima apostolata (1,4) te svoje izuzeće iz ovisnosti o biskupima živi u vidu zajedničke dobrobiti svega naroda Božjega (2,2).

Braća su živi dio naroda Božjega te, kao Franjini nasljedovateli, unutar Crkve žele biti maleni, a to znači spremni na poslušnost u svemu, i na vjernost Crkvi (7,1). Takav duh malenosti navodi ih uvijek biti spremnima na služenje Crkvi (122,2).

Ondje gdje su potrebe Crkve najhitnije, braća su pozvana »pouzdanom duhovnom smjelošću, držeći se crkvenih propisa«, pronalaziti nove putove kako u odabiranju, tako i u vršenju apostolata, spremni ostaviti djelatnosti koje su se u danom trenutku pokazale manje učinkovitima i prikladnima, kako bi se posvetili onima koje najviše doprinose koristi Crkve i potrebama vremena, mjesta i osoba (125,2-3).

Poseban naglasak zaslužuje i spomen suradnje s laicima (133,1).

Osjetljivost za siromahe i društvene probleme

Zahvaljujući svome odabiru siromaštva i malenosti, braća su na poseban način povezana s onima koji su se – ponajčešće ne svojim izborom – našli u siromaštvu: pozvani su služiti ovome svijetu u siromaštvu, poniznosti, jednostavnosti i radosti srca (4,2d). To čine na dva načina: dijeleći s njima način života, žalosti i tjeskobe, svakodnevni naporan rad, kao i djelujući na njihovom ljudskom napretku, kako bi se njihov položaj popravio (12 i 13). U proračunu samostana, svakako se trebaju naći i sljedeće dvije stavke: doprinosi »za razne potrebe Crkve i uzdržavanje siromaha, koje svi redovnici moraju napose ljubiti radi Krista« (14,3).

Da bi njihova pomoć bila djelotvornija, braća su pozvana prosuditi »društvene i ekonomske pro-

bleme« te surađivati »u pothvatima dobrotvornosti, društvene pomoći i međunarodne suodgovornosti, kako bi se ljudi iz nestašice i neznanja uzdigli do doista ljudskih uvjeta života« (136).

Misionarski rad Reda

Ustanove ovoj temi posvećuju IV. naslov V. poglavlja. Budući da je ona nadasve važna za život Reda, svakako zaslužuje biti opširnije obrađena.

Uvod u marijanski duh svetoga Maksimilijana Kolbea

Pobožnost prema Bezgrešnoj baština je Reda te se blagdan Bezgrešnoga Začeca slavi nadasve svečano, obnavljajući posvetu Reda Bezgrešnoj Djevici (78,2). Ova je posveta baština svetoga Maksimilijana, koji se, međutim, u Ustanovama ne spominje. Ime svetoga Maksimilijana pojavljuje se, sitnim slovima, jedino u navodu⁴ koji se nalazi na početku pisma kojime ministar general fra Lanfranco Serrini objavljuje Ustanove.

Od samih se početaka na Bezgrešnu gleda kao na voditeljicu u nastojanjima oko proširenja kraljevstva Kristova (1,4) te kao pomoćnicu na putu suobličavanja Isusu Kristu (3,2b). Izravnije se, u članku 56, spominje »posvemašnja posveta samog sebe u duhu udruge Vojske Bezgrešne«. Braća su, nadalje, pozvana širiti »udругu 'Vojske Bezgrešne', koja jasnije odražava marijanski duh serafskog Reda« (133,3).

Teme koje su u Ustanovama tek spomenute, a imaju veliku važnost:

Spominjanje velikih tema ekumenizma, dijaloga i mira

Navedene su teme tek spomenute, ali je važno da su im Ustanove ipak obratile pozornost. U članku 134 govori se o ekumenizmu, u čl. 135 o odnosima s nekršćanima, a u čl. 136,2 o suradnji s ljudima dobre volje na promicanju pravednosti i mira.

⁴ Evo navoda: »I ja sam mišljenja da je pitanje prilagodbe Ustanova Crkvenom zakoniku nešto vrlo važno, jer ako budu 'dobro uređene', dobro će voditi sve ostalo« (Sv. Maksimilijan Kolbe, KS 89). Sveti Maksimilijan pritom misli na Ustanove iz 1932.

Suradnja s ostalim oblicima franjevaštva

Ustanove su sastavljene u vrijeme kada su slavljene veliki događaji franjevaštva (spomen 750. obljetnice smrti sv. Franje g. 1976.; rekognicija tijela sv. Franje 1978.; osamstota obljetnica rođenja svetoga Franje g. 1981.), što su ih franjevačke obitelji obilježile zajedno⁵. U tom je smislu značajno, ma koliko kratko, spominjanje njegovanja »odnosa bratskog zajedništva i suradnje s braćom ostalih obitelji našega serafskog oca Franje« (114,1). Ponešto opširnije, ta je tema spomenuta u Duhovnome uvodu u IV. poglavlje, f): »Zatim se i sâm prvi Red, poput plodna stabla, razgranao u razne obitelji male braće. Vrlo je stoga prikladno da svi koji serafskog oca Franju imaju zajedničkim ocem, trajno gaje bratsko zajedništvo, da bi punina franjevačke karizme uvijek i posvuda cvala«.

Konferencije Reda

Uspostava konferencija ministara provincijala predstavlja veliku novost, nagovještaj budućega razvoja (198-200). Konferencije otvaraju vrata različitim oblicima suradnje između provincija, osobito na području početne i trajne formacije, kao i naročitih pojedinačnih djelatnosti. Taj je put već započet, ali ga valja prijeći...

Primjedbe postojećim Ustanovama

1. Iako Ustanove često spominju prvenstvo Boga, kao što smo već rekli, primjećuje se – osobito u usporedbi s pobudnicom »Vita consecrata« – nedostatak duhovnoga pomazanja, unutarnjega nadahnuća. Upravo odjeljivanje Duhovnoga uvoda od teksta samoga poglavlja može pridonijeti te se tekst poglavlja doživi kao suh i strogo zakonodavstven.
2. Manjak Ustanova sastoji se u neobrađivanju teme trajne formacije.

⁵ Prigodom svakog od spomenutih događaja, četvorica franjevačkih ministara generala uputila su svoja zajednička pisma: *Incipiamus fratres*, 1975., *Habere Spiritum Domini*, 1977., *Iesum in membris semper portabat*, 1978., *Io ho fatto la mia parte – la vostra ve la insegna Cristo*, 1981. Dragocjen plod suradnje franjevačkih obitelji također su i *Franjevački izvori* (*Fonti francescane*).

3. Put Crkve vezan uz Riječ Božju (lectio divina) ovih posljednjih desetljeća zahtijeva od Ustanova na drugačiji te ujedno i bogatiji način progovoriti o važnosti slušanja, razmatranja i molitve na temelju Riječi Božje.

4. Nedostaje odgovarajuća pozornost koja bi bila posvećena mjesnoj Crkvi i uključenju braće u nju.

5. Tema poslanja zahtijeva opsežniju obradu.

6. Sljedeće značajne teme, što ih Ustanove tek spominju, zahtijevaju više prostora: ekumenizam, međureligijski dijalog, nastojanje oko pravde i mira – pojavljuju se kao novi prostori apostolata, osobito nakon povijesnoga susreta Ivana Pavla II. s poglavarima svjetskih religija u Asizu 1986. (»Duh Asiza«).

7. Suradnja s laicima, ne iz puke nužde, već kao izraz njihove zrele uloge u Crkvi.

8. Suradnja unutar pojedinih konferencija, kao i između njih, predstavlja nov zahtjev, kao ujedno i tema međukulturalnosti unutar Reda.

9. Nove prilike unutar Reda, stvorene na temelju smanjenja njegove prisutnosti u zemljama drevne kršćanske predaje Zapada te istovremeno njegova razvoja u drugim zemljama, zahtijeva reinterpetaciju struktura (=cirkumskripcija) kao i međusobno pomaganje provincija: npr. član 29,3 Ustanova glede podizanja samostana na teritoriju druge provincije, kao i proglašenje »ugasnuća« neke provincije, kada ona više ne udovoljava osnovnim zahtjevima uspostave.

Ustanove kao izraz i vodič duhovnosti Reda

Ustanove više nisu zakonik pomnih normi, već knjiga života u kojoj se opisuju vrijednosti te praktični naputci što su ih braća pozvana utjeloviti u svome svakodnevnome životu i radu. Mogli bismo reći kako su Ustanove norma koja proizlazi iz samoga života; zakon napisan ne na kamenim pločama, već na tkivu srca. Budući da se nalaze u službi života, moraju biti otvorene razvoju i napretku. Taj program života, nadalje, nije shvaćen kao krut i jednoličan diktat, već naprotiv kao temelj što ga je svaki redovnik pozvan nadograditi, dajući se voditi od Duha Svetoga.

Ustanove, odobrene od Crkve, postaju duhovni vodič za sve pripadnike Reda, koji u njima nalaze čimbenik kohezije i identiteta.

U Uvodu novim Ustanovama, ministar general fra Lanfranco Serrini istaknuo je: »Ustanove su zakonik življenja u tom smislu što trebaju sra-
sti s našim životom i s njime ostvariti jedinstvenu cjelinu. To moramo ostvariti i kao pojedinci i kao zajednica. One, naime, zajedno s Pravilom, oblikuju i tvore okvir u kojemu naša dragovoljna odluka 'nasljedovati Krista' treba dozrijevati u duhu Sv. Franje Asiškog«.

Stoga su Ustanove ujedno i trajan poziv staviti se u potpunosti na raspolaganje Bogu koji nas je pozvao i poziva nas i dalje na poslanje služenja braći. Događa se nešto nalik na Pavlov poziv, kojemu je bilo rečeno: »Ustani, uđi u grad i reći će ti se što ti je činiti« (Dj 9,6). Tako je i nama rečeno: »Ustani, uđi u ovaj Red i reći će ti se što ti je činiti«. Na isti način na koji je Pavao u riječima Ananije (Dj 9,17) prepoznao volju Božju, i mi ćemo je pronaći u riječima Ustanova, koje za nas postaju naš osobni Ananija. To ne vrijedi samo za trenutak prvobitnoga poziva, niti pak za godinu novicijata, ili godine formacije što slijede nakon njega, već za čitav život, jer se na Božji poziv ne odgovara jednom zauvijek, nego mu je potrebno odgovarati čitavoga života.

Ako su ustanove naš vodič duhovne identifikacije i objedinjavanja karizmi, lako će postati ujedno i vodič za molitvu. Potrebno je, preko njihovih riječi, ponovno proživjeti živi dijalog između Boga i nas. Ustanove tako postaju podsjetnik na ono što jesmo i što smo pozvani biti.

Ukoliko biti redovnik podrazumijeva zauzimanje određenoga duhovnog stava u odnosu na vremenite stvarnosti, koji se izražava kroz način života obilježen čistoćom, siromaštvom, poslušnošću, bratskim životom i poslanjem, proizlazi kako je sve to upravo ono što treba tvoriti predmet razgovora s Bogom u molitvi. Ako u molitvi potvrđujemo čvrstu uvjerenost u to kako je Bog uistinu Gospodar čitavoga našega postojanja u svim njegovim očitovanjima, Ustanove su nužno izvrstan vodič za taj razgovor, i za taj sastanak s Njime u molitvi.

Često savjetujem sljedeći način molitve redovnicama: nakon razmatranja predviđene teme, da-

jem im tekst molitve sastavljen riječima iz njihovih Ustanova. Čitati Ustanove pred Gospodinom, pretvarajući ih tako u predmet našega razgovora s Njime, dobar je način dopuštanja da nas prožme karizma Reda, kako bismo je pounutrili i osjetili kao element identiteta, pripadnosti i jedinstva.

Fra Lanfranco Serrini u spomenutom uvodu nadodao je još i ovo: »Odatle naša dužnost i zadaća upoznati, rasuđivati, prihvatiti sve ono što će nas učiniti sve više i više vjernim nasljedovateljima Serafskog oca i dosljedno tome stvarnijim prenositeljima poruke njegova života u suvremenom svijetu«.

Upoznati (proučavati), rasuđivati (prosuditi, usporediti), prihvatiti (živjeti), a osobno bih dodao još i moliti, Ustanove: eto djela što ga je potrebno izvršiti prvo u novicijatu, ali potom i za čitavoga života.

Generalni ministar Serrini prigodom objavljivanja Ustanova ističe kako – i kao *zajednica*, i kao *pojedinci* – sva braća moraju poduzeti napor kako bi upoznali i usvojili uredbe življenja »koje nam se sada *trajno* nude na našem duhovnom putu«, predlažući da Ustanove budu predmetom razmatranja u susretima, kao i tijekom duhovnih vježbi, duhovnih kapitula, i tako dalje. Potom dodaje – što na poseban način vrijedi za one koji prvi put pristupaju Ustanovama: »Pri tom je nezamjenjiv doprinos pojedinog redovnika, njegovo *osobno nastojanje* i *spremnost* da tekst proučava, te odmah uvidi da se njegovo franjevačko svjedočenje ne temelji na krivom shvaćanju ili proizvoljnosti.«

